

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы
Гаделша авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ

2023 елның 10 феврале

№ 34/1

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы турында нигезләмәне раслау хакында

Чистай шәһәр прокурорының 2023 елның 9 гыйнварындагы 02-08-02-2023 номерлы протестын караганнан соң, «Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү һәм 2022 елда Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары үтәлеше үзенчәлекләрен билгеләү турында «Федераль законның 10 статьясына үзгәрешләр кертү хакында» 2022 елның 4 ноябрендәге 432-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү, Россия Федерациясе Бюджет кодексының аерым нигезләмәләренең гамәлдә булышын туктатып тору, Россия Федерациясе закон актларының аерым нигезләмәләренең үз көчләрен югалтуын тану һәм 2023 елда Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары үтәлеше үзенчәлекләрен билгеләү турында» 2022 елның 21 ноябрендәге 448-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2022 елның 28 декабрендәге 562-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең бюджет процессы турындагы нигезләмәне әлеге каарга күшымта нигезендә расларга.

2. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлеге Советының тубәндәге каарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:
«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы турында нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 26 октябрендәге 18/1 номерлы;
«Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Гаделша авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 26 октябрендәге 18/1 номерлы каарына үзгәрешләр кертү турында» 2022 елның 24 маенданы 26/2 номерлы каары.

3. Әлеге каарны билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның рәсми сайтында (<http://chistopol.tatarstan.ru/>) урнаштырырга.

Гаделша авыл жирлеге
башлыгы

Сабиржанов Ф.Х.

Гаделша авыл жирлеге
Советының 2023 елның
10 февралендәге 34/1
номерлы каарына
кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ «ГАДЕЛША АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1 бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Бюджет процессының хокукый нигезе

1. Элеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турсында» Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турсында» Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке уставы (алга таба - жирлек Уставы), шулай ук Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең башка муниципаль хокукый актлары нигезендә эшләнгән, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджеты проектын төзү һәм карау нигезләрен һәм тәртибен, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджетын төзүне һәм үтәүне, аны үтәүне тикшереп торуны, бюджет хисабын, тышкы бюджет төзүне, тикшерүне һәм раслауны, тышкы бюджет тәртибен билгели.

2. Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган тәшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән мәгънәләрендә кулланыла.

2 статья. Жирлек бюджетының хокукый рәвеше

1. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджеты (алга таба - жирлек бюджеты, жирлек) һәм аның үтәлеше турсында хисап Гаделша авыл жирлеге Советы каары формасында эшлән һәм расланы.

2. Жирлек бюджеты чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм өч елга расланы.

3. Жирлек бюджеты проектын төзү Гаделша авыл жирлегенең башкарма комитеты билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм Гаделша авыл жирлеге Советы каарлары таләпләрен үтәгән килеш кабул ителә торган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Гаделша авыл жирлеге Советының жирлек бюджеты турсындагы каары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында жирлек бюджеты турсындагы каар белән башкасы карапмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

5. Жирлек бюджеты турсындагы каар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга тиеш.

3 статья. Бюджет классификациясе

1. Жирлек бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет хисаплылыгын төзү Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең бюджет вәкаләтләренә Россия Федерациясенең бюджет

классификациясен жирлек бюджетына караган өлешендә куллану тәртибен билгеләү, детальләштерү һәм билгеләү керә.

3. Гаделша авыл жирлеге Башкарма комитеты керем тәрләре буенча кодлар исемлеген раслың, аларның төп администраторлары-жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм (яки) алар карамагындағы казна учреждениеләре.

4. Гаделша авыл жирлекенең Башкарма комитеты жирлек бюджетының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели.

Жирлек бюджетыннан бирелә торган максатчан билгеләнешле бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс белән тәэммин ителә торган жирлек бюджеты кодлары һәм чыгымнарның максатчан статьялары исемлеген билгеләү тәртибе жирлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

4 статья. Бюджет процессының принциплары һәм этаплары

1. Жирлекенең бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә.

2. Бюджет процессының төп этаплары булып түбәндәгеләр тора:

- 1) жирлек бюджетты проектын төзү;
- 2) жирлек бюджеттын карау һәм раслау;
- 3) жирлек бюджеттын үтәү;
- 4) жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;
- 5) бюджет исәбен гамәлгә ашыру;
- 6) бюджет хисаплылығын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау.

5 статья. Бюджет процессында катнашучылар һәм аларның бюджет вәкаләтләре

1. Бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:

- 1) Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районның «Гаделша авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башлыгы (алга таба - жирлек башлыгы);
- 2) Гаделша авыл жирлеге Советы (алга таба текст буенча - жирлек Советы);
- 3) Гаделша авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба текст буенча - жирлек Башкарма комитеты);
- 4) Контроль-ревизия комиссиясе;
- 5) бюджет акчаларын булучеләр, баш булучеләр;
- 6) баш администраторлар, бюджет керемнәре администраторлары;
- 7) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының администраторлары, баш администраторлар;
- 8) бюджет акчаларын алучылар.

2. Жирлек Советы:

- 1) жирлек бюджеттын карый һәм аны үтәү турында хисап раслый;
- 2) муниципаль минималь социаль стандартларны һәм жирлек бюджетты чыгымнарның башка нормативларын раслый;
- 3) жирле салымнар һәм жыемнар кертә, алар буенча ставкалар құләмнәрен билгели һәм аларны түләү буенча законнар тарафыннан бирелгән хокуклар чикләрендә ташламалар биရ;
- 4) заемнарның максатлары, рәвешләре, суммалары турында каарлар кабул итә;
- 5) жирлек бюджеттын үтәүнен аерым мәсьәләләрен карау барышында тикшереп тора;
- 6) жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыручы органнарның хокукый статусын төзи һәм билгели;
- 7) депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының,

жирле үзидарәнең дайми нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи сайланулы вазыйфаи затларының, муниципаль һәм башка хезмәткәрләрнең хезмәте өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын билгели;

8) бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен эшли һәм раслый;

9) Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контролль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең, жирлек Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты:

1) жирлек бюджеты проектын төзүне, жирлек бюджетын үтәүне, шул исәптән жирлек бюджеты керемнәрен жыюны тәэммин итә;

2) жирлек Советы каарының жирлек бюджеты турындагы каары проектын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслауга тәкъдим итә;

3) жирлек бюджетын үтәүне оештыра;

4) жирлек бюджеты проектын төзу һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап ясау өчен кирәkle тәп күрсәтмә бирүчеләрдән, акча алучылардан һәм материаллар ала;

5) жирлек башкарма комитетының финанс ресурслары белән әш итә;

6) Россия Федерациясенең бюджет законнары, жирлек Советы каарлары нигезендә жирлек бюджетын үтәү өчен җаваплы;

7) жирлек Советының жирлекне социаль-икътисадый үстерү планнарын һәм программаларын раслау, аларның үтәлеше турындагы хисапларны раслау турындагы каарлары проектларын билгеләнгән тәртиптә жирлек Советына кертә;

8) жирлек бюджетына муниципаль алышмаларны жәлеп итү турында шартнамәләр, шулай ук жирлек бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә бирү турында шартнамәләр тәзи;

9) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;

10) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның, бюджет кредитлары, муниципаль гарантияләр алучыларның финанс хәлен тикшерә;

11) жирлекнең муниципаль бурыч китабын алып бара;

12) жирлек бюджеты үтәлешен алдан, агымдагы һәм аннан соңғы тикшереп торуны гамәлгә ашыра;

13) жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр башкара;

14) жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тәзи;

15) жирлек бюджеты акчаларыннан файдалану турында билгеләнгән рәвешләр буенча хисаплар бирүнең тәп күрсәтмә бирүчеләрдән, күрсәтмә бирүчеләрдән, жирлек бюджеты акчаларын алучылардан һәм күрсәтелгән акчаларны алуга, күчерүгә һәм алуга бәйле башка белешмәләрне таләп итү хокукуна ия;

16) кредит оешмаларыннан жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр турында белешмәләр ала;

17) бюджет канунчылыгының ачыкланган хокук бозуларын бетерү таләбе белән бюджет процессының баш бүлүчеләргә, боеручыларга һәм жирлек бюджеты акчаларын алучыларга тиешле дәрәҗәдә үтәлмәве турында кисәтүләр чыгара һәм аларны бетерүне тикшереп тора;

18) билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән финанс контроле органнары күрсәтмәләре буенча, баш бүлүчеләрнән, жирлек бюджеты акчаларын

алучыларның максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмаган бюджет акчалары қуләмендә шәхси счетларыннан акчаларны күчерә;

19) бюджет законнары нигезендә жирлек бюджетын алучыларның барлык счетларыннан бюджет кредитлары рәвешендә бирелгән акчаларны, алар буенча кире кайтару срокы тәмамланган акчаларны, шулай ук бюджет кредитларыннан файдаланган өчен түләнергә тиешле процентларны төшереп калдыра;

20) жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм алучыларга законнарда һәм тиешле шартнамәләрдә каралган җаваплылык чараларын куллана;

21) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның, баш урнаштыручыларның һәм аларның җыелма реестрын алып бара;

22) бюджет йәкләмәләре лимитын төп бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм турыдан-туры алучылар өчен билгели һәм раслый;

23) бюджет ассигнованиеләрен һәм (яисә) бюджет йәкләмәләре лимитларын бюджет акчаларының баш бүлүчеләренә житкерү тәртибен билгели;

24) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет мәсьәләләре буенча үзара мәнәсәбәтләрне гамәлгә ашыра;

25) бюджет кредитын кире кайтару буенча юридик затның һәм муниципаль берәмлекнең йәкләмәләрен үтәүне тәэммин иту ысулы буларак бирелә торган банк гарантиясенең ышанычлылыгын (ликвидлыгын) бәяләү тәртибен билгели;

26) Россия Федерациисенең бюджет законнары, әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Контроль-ревизия комиссиясе тубәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелеген аудит буенча;

2) жирлек бюджеты турындагы каарлар, Россия Федерациисе бюджет законнарының башка норматив хокукий актлары проектларын, шул исәптән жирлек бюджетының курсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезлелеген тикшерү буенча;

3) муниципаль программаларга экспертиза ясау;

4) бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү һәм Россия Федерациисе бюджет законнарын камилләштерү буенча тәкъдимнәр өзөрләү;

5) бюджет акчаларын баш урнаштыручылар, бюджет керемнәренең баш администраторлары, эчке финанс аудиты бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр өзөрләү;

6. Бюджет акчаларын баш бүлүче (булүче) (алга таба - ГРБС).

6.1. Жирлек бюджетының ГРБСы жирлекнең Башкарма комитеты булып тора.

6.2. ГРБС тубәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

- расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йәкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэммин итә;

- үзенә буйсынган эш бирүчеләренең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

- бюджет йәкләмәләренең һәм бюджет ассигнованиеләренең расланган лимитлары чикләрендә үтәлергә тиешле чыгым йәкләмәләре реестрын алып бара;

- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен

нигезләүне төзи;

- бюджет язмасын төзи һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы күрсәтмә бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча булә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

- бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

- муниципаль биремнәрне формалаштыра һәм раслый;

- субвенцияләр, бюджетара субсидияләр һәм бюджет законнарында билгеләнгән башка субсидияләр алучыларның аларны биргәндә билгеләнгән шартларның үтәлешен тикшереп торуны тәэммин итә;

- үз эшчәнлеге өлкәсендә ведомство финанс контроле оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- ГРБСның бюджет хисабын формалаштыра;

- бюджет акчаларын алучыларның үз буйсынуындагы акчалата йөкләмәләре буенча жирлек исеменнән тиешенчә җавап бирә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6.3. Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче судта жирлек исеменнән жирлеккә карата дәгъвалар буенча җавап бирүче вәкиле сыйфатында чыгыш ясый:

1) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл қылмавы) нәтижәсендә физик затка яисә юридик затка китерелгән зыянны, шул исәптән законга яисә башка хокукий актка туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын чыгару нәтижәсендә, каплау турында;

1.1) акчаларны, шул исәптән суд чыгымнарын, казна учреждениесеннән - бурыйчыны, аның шәхси счетын (счетын) Федераль казначылык органында, Россия Федерациясе субъектының финанс органында, жирлекнең финанс органында, Россия Федерациясенең бюджеттан тыш дәүләт фонды идарәсе органында (Россия Федерациясе Үзәк банкы учреждениесендә яисә кредит оешмасында) ачылган акчаларны, шул исәптән суд чыгымнарын алу турында;

2) казна учреждениесе булып торучы бюджет акчаларын алучыга аның акчалата йөкләмәләрен үтәү өчен тапшырылган бюджет йөкләмәләре лимитлары житмәгәндә тәкъдим ителә;

3) федераль закон нигезендә тиешле гавами-хокукий белем бирү мәнфәгатьләре булган жирлеккә карата Россия Федерациясе бюджет законнары нигезендә федераль бюджет чарапарын, Россия Федерациясе субъекты бюджетын, муниципаль берәмлек бюджетын баш урнаштыручының вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи орган тәкъдим итә торган башка дәгъвалар буенча.

7. Жирлек бюджетының бюджет чаралары (алга таба - РБС) бүлеге - бюджет акчаларын алучылар арасында бюджет ассигнованиеләрен һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлү хокукуна ия жирле үзидарә органы, бюджет һәм автоном учреждениеләр.

РБС түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;
- бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөклөмәләре лимитларын бюджет акчаларын алучыларга бүлеп бирә һәм бюджетның тиешле өлешен үтى;
- бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;
- максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәэммин итә;
- бюджет акчаларының тиешле баш бүлүчесе билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы:

- 1) үзенә буйсынган жирлек бюджеты керемнәренең администраторлары исемлеген төзи;
- 2) урта сроклы финанс планын яисә жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәkle белешмәләрне тапшыра;
- 3) касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;
- 4) жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторын формалаштыра һәм аның бюджет хисабын тапшыра;
- 5) Россия Федерациясе керемнәре чыганаклары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганаклары реестрына беркетелгән керем чыганаклары турындагы белешмәләрне кертү өчен;
- 6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага карата гомуми таләпләр нигезендә бюджетка керемнәр керүне фаразлау методикасын раслый;
- 7) Россия Федерациясенең бюджет законнарында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

Жирле үзидарә органнары булган һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторларының бюджет вәкаләтләре жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

9. Жирлек бюджеты керемнәре администраторы:

- 1) алар буенча бюджетка түләүләрне, пеняларны һәм штрафларны башкаруның тулысынча һәм үз вакытында башкарылуын исәпләүне, исәпкә алуны һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыра;
- 2) бюджетка түләүләр буенча бурыч, пенялар һәм штрафлар түләтүне гамәлгә ашыра;
- 3) бюджетка артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне, пеняларны һәм штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны үз вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык түләтелгән суммага исәпләнгән процентларны кире кайтару турында карап кабул итә һәм Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;

4) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләрне исәпләү (төгәлләштерү) турында карап кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;

5) жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторына жирлек бюджеты керемнәренең тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәkle белешмәләрне һәм бюджет хисаплылыгын төзи һәм

тапшыра;

6) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр өчен физик һәм юридик затлар тарафыннан акчалар түләү өчен кирәклө мәгълүматны, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен формалаштыру чыганаклары булган башка түләуләрне «Дәүләт һәм муниципаль түләуләр турында» 2010 елның 27 июнендәге 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түләуләр турында дәүләт мәгълүмат системасына тапшыра, моңа Россия Федерациясе законнарында каралган очраклар керми;

7) бюджетка түләуләр буенча бурыч түләүгә ышанычсыз дип тану турында карап кабул итә;

8) Россия Федерациясene бюджет законнарында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә бюджет хокук мәнсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

9.1. Дәүләт хакимияте органнары (дәүләт органнары), җирле үзидарә органнары, җирле администрация органнары, бюджеттан тыш дәүләт фондларының идарә органнары, Россия Федерациясе Үзәк банкы, бюджет вәкаләтләрен башка оешмалар артыннан беркетү, җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә дәүләт функцияләрен үтәү буенча алар башкарған вәкаләтләрне исәпкә алып башкарыла.

9.2. Җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә, җирлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлегендә җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторларының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи органнар (оешмалар) исемнәре һәм җирлек керемнәренең аларга беркетелә торган төрләре (ярдәмче төрләре) булырга тиеш.

9.3. Җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлегенә түбәндәгеләр кертелергә тиеш:

дәүләт хакимиятенең (дәүләт органнарының) федераль органнары (булекчәләре) һәм (яисә) дәүләт хакимиятенең федераль органнары (дәүләт органнары) карамагындағы, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртип нигезендә җирле бюджет керемнәренең баш администраторлары вәкаләтләрен бирү турында федераль дәүләт хакимияте органнары (дәүләт органнары) кабул иткән хокукий актлар нигезендә җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторларының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи дәүләт хакимияте (дәүләт органнары) һәм (яисә) казна учреждениеләре;

- Россия Федерациясе Үзәк банкы;

- Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары (дәүләт органнары) һәм (яисә) алар карамагындағы, Россия Федерациясе субъектының югары башкарма органы билгеләгән тәртип нигезендә җирле бюджет керемнәренең баш администраторларының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи казна учреждениеләре;

- җирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындағы казна учреждениеләре.

Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлегендә түбәндәгеләр күрсәтелә:

бюджет керемнәренең баш администраторы кодын күрсәтеп, җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы исеме;

бюджет керемнәренең тәре коды;

бюджет керемнәре кодының исеме

10. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

1) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының үзенә караган администраторлары исемлеклөрен төзи;

2) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра (Евразия икътисадый берлеге хокукуна һәм Россия Федерациясе законнарына мәжбүри түләүләргә, Евразия икътисадый берлеге хокукунда һәм таможня җайга салуы турында Россия Федерациясе законнарында каралган акчалата залогка бәйле операцияләргә, бердәм салым түләвенә бәйле операцияләргә, аванс түләүләренә бәйле операцияләргә керми);

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын каплау өчен билгеләнгән ассигнованиеләрнең адреслылыгын һәм аның карамагына бүләп бирелгән акчалардан файдалануның максатчан характеристын тәэммин итә;

4) бюджет ассигнованиеләрнен бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство администраторлары буенча бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

5) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра.

10.1. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы дәүләт хакимияте органнарына (дәүләт органнары), жирле үзидарә органнарына, жирле администрация органнарына, башка оешмаларга бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторына дәүләт хакимияте органнарына (дәүләт органнары), жирле үзидарә органнарына, жирле администрация органнарына, башка оешмаларга беркетү, Россия Федерациясе хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары белән операцияләрне гамәлгә ашыру буенча алар башкарған вәкаләтләрне исәпкә алып башкарыла.

10.2. Жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегене Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә жирле администрация тарафыннан раслана.

10.3. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегендә бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының төп администраторының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы органнар (оешмалар) исеме һәм аларга беркетелә торган бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары булырга тиеш.

11. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

1) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыруны (фаразлауны), Евразия икътисадый берлеге хокукуна һәм Россия Федерациясе законнарына мәжбүри түләүләргә карата каралган аванс түләвенә бәйле операцияләрне, Евразия икътисадый берлегенең хокукунда һәм таможня җайга салуы турындагы Россия Федерациясе законнарында каралган мәжбүри түләүләргә бәйле операцияләрне, акчаларга бәйле операцияләрне исәпкә алып) гамәлгә ашыра;

2) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары бюджетына керүнен тулышыгын һәм үз вакытында башкарлынуң тикшереп тора;

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджеттан керемнәр һәм түләүләр тәэммин итә;

4) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә үз карамагында булган жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш

администраторының аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

6) Россия Федерациясенең бюджет законнарында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә бюджет хокук мәнсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

11.1. Жирлек бюджеты керемнәре администраторлары, жирлек бюджеты кытлығын финанслау чыганаклары администраторлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетлар керемнәре администраторлары (бюджетлар кытлығын финанслау чыганаклары администраторлары) үзе ачкан шәхси счетларында исәпкә алынган керемнәр буенча үзләренең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыралар, артык түләнгән яисә артык түләтелмәгән суммаларны кире кайтару (исәпләү, төгәлләштерү) буенча операцияләр үткәрүгә каарлар кабул итәләр һәм күрсәтмәләр әзерлиләр, шулай ук мондый кире кайтаруны үз вакытында башкармаган процентларны һәм артык түләтелмәгән суммаларны үз вакытында гамәлгә ашырган өчен процентлар суммалары һәм күрсәтелгән күрсәтмәләрне Федераль казнага үтәү өчен жибәрәләр.

12. Бюджет чарапарын алучы:

1) бюджет катнашмасын тәзи һәм үти;
2) бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләренең китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;

3) үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренең нәтижәлелеген, максатчан файдалануын тәэммин итә;

4) бюджет язмасын үзгәрту буенча тәкъдимнәрне баш бүлүчегә (бүлүчегә) кертә;

5) бюджет исәбен алып бара (бухгалтерлық исәбен алып баруны тәэммин итә);

6) бюджет хисабын тәзи (бюджет хисаплылығын булдыруны тәэммин итә) һәм бюджет акчаларын алучының тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет акчалары хисабын тапшыра;

7) Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә бюджет хокук мәнсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда кабул ителгән башка вәкаләтләрне башкара.

13. Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүченен), жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторының (администраторның) бюджет вәкаләтләре эчке финанс контролен гамәлгә ашыру һәм эчке финанс аудитын финанслау чыганакларының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

5.1 статья. Казначылык түләүләре системасы, казначылык ярдәмә, казначылык хезмәте күрсәту

1. Казначылык түләүләре системасы казначылык түләүләрен оештыру һәм эшләү кагыйдәләре буенча үзара эш итүче казначылык түләүләре системасында катнашучылар һәм операторлар жыелмасы булып тора.

2. Казначылык түләүләре системасында турыдан-туры катнашучылар булып тубәндәгеләр тора:

1) жирлекнең финанс органнары;

2) бюджет керемнәре администраторлары;

3) федераль бюджет акчаларын алучылар;

4) федераль казначылыкта шәхси счетлары ачылган бюджеттан акчалар алучылар һәм казначылык озатуында катнашучылар;

3. Казначылык түләүләре системасының турыдан-туры катнашучылары булып түбәндәгеләр тора:

- 1) жирле бюджет акчаларын алучылар;
- 2) жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары;
- 3) муниципаль бюджет һәм автоном учреждениеләр;
- 4) жирлекнең финанс органында ачылган бюджет акчаларын алучылар һәм казначылык ярдәмендә катнашучылар.

Әлеге статьяның 2 пунктында күрсәтелгән казначылык түләүләре системасында катнашучылар, Федераль казначылыкка Россия Федерациисе Бюджет кодексының 220.2 статьясы нигезендә жирлек финанс органының аерым функцияләре бирелгән очракта, казначылык түләүләре системасында турыдан-туры катнашучылар булып тора.

4. Жирлек бюджеты көрмәре администраторларының операцияләрен исәпкә алу аның тарафыннан Федераль казначылыкта ачыла торган шәхси счетларында башкарыла.

Жирлек бюджетын үтәү операцияләрен исәпкә алу жирлекнең финанс органнарында ачыла торган шәхси счетларда, Россия Федерациисе Бюджет кодексында билгеләнгән очраклардан тыш, Федераль казначылыкта жирлекнең финанс органына ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

Россия Федерациисе Бюджет кодексының 220.1 статьясында күрсәтелгән шәхси счетлар Россия Федерациисе Бюджет кодексының 242.14 статьясында билгеләнгән казначылык счетларының тиешле тәрләренә ачыла.

Бердәм казначылык счетының акчалата акчалары, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 242.8 статьясында билгеләнгән казначылык түләүләре системасында катнашучыларның Россия Федерациисе Бюджет кодексының 242.14 статьясында күрсәтелгән казначылык счетларында калган акчалары исәбеннән, милли муллык фонды акчалары белән операцияләрне башкару һәм чагылдыру өчен казначылык счетларыннан тыш, төзелә.

Бердәм казначылык счеты акчасына түләттерү рәхсәт ителми.

Бердәм казначылык счетында калган акчалар белән идарә итү буенча операцияләрне Федераль казначылык гамәлгә ашыра.

5. Жирле бюджет үтәлешенә Казначылык хезмәте күрсәту тиешенчә жирлек финанс органына жирлек бюджетының бердәм счетын ачып гамәлгә ашырыла.

Федераль бюджет чарапарын алучылар, шулай ук жирлекнең финанс органнары, Россия Федерациисе субъекты (жирле бюджет) бюджеты акчаларын алучылар, жирле бюджет бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының администраторлары, казначылык түләүләре системасында турыдан-туры катнашучылар булып торучы, Россия Федерациисе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетында акчалар белән эш итә.

6. Жирлек бюджетына көрмәр исәпләү һәм булу буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм кире кайтару өчен казначылык счетларына күчерелергә тиеш.

Федераль казначылык Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетлары арасында кертемнәрне исәпкә ала һәм аларны булуне гамәлгә ашыра, шулай ук Россия Федерациисе Бюджет кодексының 40 статьясы положениеләре нигезендә тиешле бюджетларның бердәм счетларына кертемнәрнең бүленгән суммаларын санап чыга.

7. Жирлек бюджеты акчаларын алучыларның вакытлыча күрсәтмәсенә Россия Федерациисе законнары нигезендә керә торган чарапар белән операцияләрне исәпкә алу һәм Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән очракларда һәм тәртиптә кире кайтарылырга яисә күчерелергә тиешле акчалар

белән тиешенчә федераль казначылыкта, Россия Федерациясе субъектының (муниципаль берәмлек) финанс органында ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

Бюджет акчаларын алучыларның вакытлыча карамагына керә торган акчалар белән операцияләргә казначылык хезмәте курсату вакытлыча эш итүгә керә торган акчалар белән операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен Федераль казначылыкта казначылык счетлары ачылу белән гамәлгә ашырыла.

Федераль бюджет акчаларын алучылар, Россия Федерациясе субъекты (җирле бюджет) бюджеты акчаларын алучылар, федераль Казначылыкта ачылган вакытлыча боерыкка керә торган акчаларны исәпкә алу буенча шәхси счетлар, Россия Федерациясе законнары нигезендә вакытлыча курсатмәгә керә торган акчалар белән операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен тиешле казначылык счетларында акчалар белән эш итәләр.

8. Муниципаль бюджет һәм автоном учреждениеләр акчалары белән операцияләрне исәпкә алу, федераль законнара билгеләнгән очраклардан тыш, ул Федераль казначылыкта, Россия Федерациясе субъектының (муниципаль берәмлекнән) финанс органында ачылган шәхси счетларда башкарыла.

Бюджет һәм автоном учреждениеләр чарапары белән операцияләргә казначылык хезмәте курсату бюджет һәм автоном учреждениеләрнәң акча чарапары белән операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен казначылык счетларының Федераль казначылыгында ачылу белән гамәлгә ашырыла.

Бюджет һәм автоном учреждениеләр Россия Федерациясе законнары нигезендә бюджет һәм автоном учреждениеләрнәң акча чарапары белән операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен тиешле казначылык счетларына акча средстволары белән эш итә.

9. Жирле бюджеттан бирелгән акчалар жирлек бюджетыннан акча алучылар акчалары белән операцияләрне исәпкә алу, федераль законнара билгеләнгән очраклардан тыш, ул Федераль казначылыкта, Россия Федерациясе субъектының (муниципаль берәмлекнән) финанс органында ачылган шәхси счетларда башкарыла.

Жирлек бюджетыннан акчалар алучылар акчалары белән операцияләргә казначылык хезмәте курсату казначылык счетларының Федераль казначылыгында бюджеттан акча алучыларның акчаларын алу операцияләрен гамәлгә ашыру һәм чагылдыру максатында гамәлгә ашырыла.

Акча алучылар акчалары белән операцияләр жирлек бюджетыннан казначылык счетларында жирлекнән финанс органына ачылган бюджет акчалары белән операцияләрне башкару һәм чагылдыру өчен башкарыла.

Акча алучылар жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе законнары нигезендә бюджеттан акча алучыларның акчалата чарапары белән операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен тиешле казначылык счетларына акча средстволары белән эш итә.

10. Казначылык озатуында катнашучы - акча биргәндә билгеләнгән шартларга һәм (яисә) максатларга туры килүен раслаганнан соң файдаланучы Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.25 һәм 242.26 статьялары нигезендә билгеләнгән чарапар алучы товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүче юридик зат, индивидуаль эшкуар, физик зат;

11. Дәүләт контрактлары, шартнамәләр (килешүләр), контрактлар (шартнамәләр) нигезендә алына торган акчалар федераль бюджет турында федераль законда билгеләнгән чарапар Казначылык ярдәме курсателергә тиеш.

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.23 статьясындағы 5 пункты нигезендә Казначылык ярдәменә түбәндәгеләр ия:

- жирлек Советының муниципаль хокукий акты белән жирлек бюджеты түрүнда муниципаль контрактлар, килешүләр (килешүләр), контрактлар (килешүләр) нигезендә алына торган акчалар, аларның үтәлешен финанс белән тәэммин иту чыганагы жирле бюджеттан бирелә торган акчалар;

- федераль законнарда, Россия Федерациясе Хөкүмәте каарларында (Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.27 статьясындагы 1 пунктчасының дүртенче абзацында күрсәтелгән акчаларны да кертеп) билгеләнгән очракларда, казначылык озатуында катнашучылар ала (алган) акчалар;

- жирлек башкарма комитеты билгеләгән жирле бюджеттан Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.26 маддәсенең 1 пунктында билгеләнгән очракларга өстәмә рәвештә казначылык ярдәме күрсәтөлөргө тиешле акчалар.

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.26 статьясындагы 1 пункты нигезендә билгеләнгән акчаларны Казначылык белән тәэммин иту Россия Федерациясе Бюджет кодексының 220.2 статьясы нигезендә жирлек финанс органының аерым функцияләрен башкарғанда жирлекнән финанс органы яисә Федераль казначылык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә, физик затларга - товар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә бирелә торган акчалар казна күзәтүе астында булмый:

1) нигезендә:

- гомуми файдаланудагы тимер юл транспортында йөкләр һәм пассажирлар ташуны оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча хезмәт күрсәтүләр, шәһәр һәм шәһәр яны транспортында йөрү билетлары, шәһәр һәм шәһәр яны транспортында йөрү өчен билетлар, аренда максатларында, казначылыкта инженерлык челтәрләрен, коммуникацияләрне, корылмаларны, корылмаларны күчерү (тоташтыру) эшләрен алып бару, илтеп житкерү, илтеп житкерү, илтеп житкерү, илтеп житкерү, шулай ук федераль законнар нигезендә башкарма хакимиятнең ведомство буйсынуындагы ведомство буйсынуындагы органнары тарафыннан түләүләрне башкару максатларында дәүләт проект документацияләрен һәм инженерлык челтәрләрен, коммуникацияләрен үткәргө дәүләт проект документациясен һәм инженерлык документациясен үткәрү нәтижәләренә экспертиза ясау максатыннан, шәһәр һәм шәһәр яны транспортында йөрү өчен билетлар, вакытлы басмаларга имзалар, аренда максатларында;

- муниципаль казна учреждениеләре башкарған муниципаль контрактлар (контрактлар);

- үтәүләре Россия Федерациясе законнары нигезендә банк тарафыннан алып барылышыра тиешле муниципаль контрактлар;

- субсидияләр (бюджет инвестицияләре) бирү түрүндеги шартнамәләрне (килешүләрне) үтәү қысаларында төзелгән контрактлар (шартнамәләр), Россия Федерациясе Хөкүмәте каары буенча;

- гуманитар ярдәм күрсәтү, янгыннарның, аварияләрнен, стихияле һәм башка бәла-казаларның нәтижәләрен бетерү максатларында төзелә торган муниципаль контрактлар, контрактлар (килешүләр) Россия Федерациясе Президенты яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте каарлары буенча шактый матди югалтуларга һәм халыкның тормыш эшчәнлеге шартларын бозуга китергән муниципаль контрактлар, контрактлар (килешүләр);

2) алынмаган керемнәрне каплау яисә товарларны житештерүгә (реализацияләүгә), эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә бәйле рәвештә фактта тотылган чыгымнарны каплау тәртибендә;

3) фән һәм техника, мәгариф, мәдәният, сәнгать һәм массакүләм мәгълүмат چаралары өлкәсендә дәүләт алдындағы казанышлары өчен (грантлардан тыш, аларны бирү шартлары куелган грантлардан тыш, аларны биргән вакытта

билгеләнгән шартларга һәм (яисә) максатларга туры килүен расланнан соң аларны куллану таләбе куелган грантлардан тыш, Россия Федерациясе Президенты һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте грантлары, премияләр, стипендияләр һәм башка бүләкләүләр);

4) социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, шулай ук жирлек Советы карары белән күрсәтелгән башка юридик затларга;

5) Россия Федерациясе Президенты карары буенча мәдәни, мәгариф һәм башка ижтимагый файдалы эшчәнлекне тәэмин итүгә мәлкәти кертем рәвешендә коммерциягә карамаган оешмаларга.

12. Казначылык озатуында катнашучыларның акчалары белән операцияләргә казначылык хезмәте күрсәту Федераль казначылык тарафыннан расланган тәртип нигезендә казначылык счетын ачып, казначылык ярдәмендә катнашучыларның акчалата чаралары белән операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен казначылык счетларын ачып гамәлгә ашырыла.

13. Өлеге Кодексның 242.25 һәм 242.26 статьяларында күрсәтелгән акчалар финанс тәэминаты чыганагы булган казначылык озатуында катнашучыларның акчалары белән операцияләрне исәпкә алу, федераль законнарда билгеләнгән очракларда, ул Федераль казначылыкта, Россия Федерациясе субъектынның (муниципаль берәмлекнен) финанс органында ачылган шәхси счетларда башкарыла.

14. Россия Федерациясе Хөкүмәте карары нигезендә Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимиятенең индюгеры органы, жирлек башкарма комитеты мөрәҗәгате нигезендә жирлек башкарма комитеты органнарының, аларның территориаль органнарының, казна учреждениеләре карамагындагы, физик затларга хезмәт өчен түләү һәм башка түләүләр буенча түләүләр, шулай ук аларга бәйле рәвештә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына мәжбүри түләүләр һәм аларны күчерү буенча түләүләр, бюджет хисабын төзү һәм тапшыру, бюджет һәм автоном учреждениеләрнең консолидацияләнгән хисабын, әлеге бюджет хисабы нигезендә төzelә торган башка мәжбүри хисаплылыкны төзү һәм тапшыру, мондый хисаплылыкны тиешле дәүләт (муниципаль) органнарына тапшыруны тәэмин итү буенча вәкаләтләре, Россия Федерациясе Хөкүмәте, Федераль казначылыкка билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә тапшырылырга мөмкин.

15. Жирлекнен финанс органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән очракларда һәм тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.26 статьясында күрсәтелгән акчаларны казначылык яғыннан киңәйтлән алыш баруны гамәлгә ашырырга хокуклы.

6 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төzelә.

2. Жирлек Советы карарларының жирлек бюджеты керемнәренең гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм жирлек бюджеты турындагы карар проекты кертелгәннән соң кабул ителгән нигезләмәләре агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетына үзгәрешләр керткәндә чираттагы финанс елында агымдагы финанс елына һәм план чорына агымдагы финанс елы курсәткечләре өлешендә исәпкә алына.

3. Бюджетның салым булмаган керемнәре чыганаклары булып торучы түләүләр түләнә торган норматив хокукый актлар, муниципаль хокукый актлар, шартнамәләр аларны исәпләү тәртибе, күләмнәре, сроклары һәм (яисә) аларны

түләү шартлары турында нигезләмәләрне күздә тотарга тиеш.

7 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарлырга тиеш.

2. Бюджет ассигнованиеләренә тубәндәгеләр керә:

1) муниципаль хезмәтләр күрсәту, шул исәптән муниципаль ихтияжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар өчен түләүгә ассигнованиеләр;

2) халыкны социаль тәэмин итү;

3) муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү;

4) бюджетара трансфертлар бирү;

5) муниципаль бурычка хезмәт күрсәту;

6) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмаулары) нәтиҗәсендә гражданга яисә юридик затка китерелгән зыянны түләтү турында жирлеккә карата дәгъвалар буенча суд актларын үтәү.

3. Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләренә тубәндәгеләргә бюджет ассигнованиеләре керә:

1) казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәэмин итү, шул исәптән физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәту (эшләр башкару);

2) бюджет һәм автоном учреждениеләргә субсидияләр бирү, алар тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итүгә субсидияләрне дә кертеп;

3) муниципаль учреждениеләр булмаган коммерциягә карамаган оешмаларга субсидияләр бирү, шул исәптән күрсәтелгән оешмалар тарафыннан физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) шартнамәләр (килешүләр) нигезендә;

4) муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу (казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэмин итү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм казна учреждениеләре муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләреннән тыш), шул исәптән тубәндәге максатларда:

- физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәту;

- дәүләт оборона заказы кысаларында кораллану, хәрби һәм махсус техника, житештерү-техник билгеләнештәге продукция һәм мәлкәтне эшләү, сатып алу һәм ремонтлау;

-муниципаль матди резервка товарлар сатып алу;

5) муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру.

6) социаль өлкәдә муниципаль хезмәт күрсәтүләргә муниципаль социаль заказны үтәүне финанс белән тәэмин итү максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүчеләргә, физик затларга, шулай ук физик затларга субсидияләр бирү.

4. Казна учреждениеләре функцияләрен тәэмин итүне үз эченә ала:

- жирле үзидарә органнары хезмәткәрләренең, муниципаль вазыйфаларны,

муниципаль хезмәткәрләрне, хезмәткәрләрне, хезмәткәрләрнең башка категорияләрен биләүче затларның хезмәт хакы, хезмәт шартнамәләре (хезмәт контрактлары, контрактлары) һәм Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль хокукий актлар нигезендә командировка һәм башка түләүләр;

- муниципаль ихтияжлар өчен товарлар китерү, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәту өчен түләү;

- Россия Федерациясе бюджет системаһына салымнар, жыемнар һәм башка мәжбүри түләүләр түләү;

- үз эшчәнлеген башкарғанда казна учреждениесе китергән зыянны каплау.

5. Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук аны хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында үтәү белән гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль биремдә түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең (башкарылган эшләрнең) сыйфатын һәм (яисә) күләмен (эчтәлеген) характеристлаучы күрсәткечләр;

2) муниципаль биремнән үтәлешен тикшереп тору тәртибе, шул исәптән аны вакытыннан алда туктату шартлары һәм тәртибе;

3) муниципаль биремне башкару турындағы хисаплылыкка таләпләр.

Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль биремдә шулай ук түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) тиешле хезмәтләрдән файдаланучы физик һәм (яисә) юридик затлар категорияләрен билгеләү;

2) тиешле хезмәтләр күрсәтү тәртибе;

3) Россия Федерациясе законнарында аларны түләүле нигездә күрсәту карапландаған очракларда физик яисә юридик затларның тиешле хезмәт күрсәтүләре өчен түләүгә ин чик бәяләр (тарифлар), йә күрсәтелгән бәяләрне (тарифларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очракларда билгеләү тәртибе.

Муниципаль бирем күрсәткечләре муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга), казна учреждениесенең бюджет сметасын төзүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, шулай ук бюджет яисә автоном учреждениегә муниципаль биремне үтәүгә субсидияләр күләмен билгеләү өчен җирлек бюджеты проектын төзегәндә кулланыла.

Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) муниципаль бирем муниципаль учреждениеләр тарафыннан эшчәнлекнәң төп тәрләре буларак муниципаль учреждениеләр тарафыннан җирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә күрсәтелә торган муниципаль хезмәтләр исемлеге нигезендә төзелә.

Муниципаль биремнәрне үтәүне финанс белән тәэммин итү җирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә җирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэммин итү күләме, эшчәнлекнәң билгеләнгән өлкәләрендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручи федераль хакимият органнары билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, җирлек башкарма комитеты тарафыннан караплан тәртиптә раслана торган муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар нигезендә исәпләнә.

Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль учреждениеләрне гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи җирле үзидарә органы карары буенча, муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэммин

иту күләмен билгеләгендә эшләр башкауга чыгымнар нормативлары файдаланыла.

7. Муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен исәпкә алып, дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындағы З пункттында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

8. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карапында жирлек бюджетыннан акчалар бири шартлары билгеләнергә мөмкин, алар нигезендә мондый акчалар жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә бирелә.

9. Юридик затларга (дәүләт (муниципаль) учреждениеләргә), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр, алыммаган керемнәрне каплау һәм (яисә) финанс белән тәэммин иту (тотылган товарларны житештерүгә (саткан товарлардан тыш), эшләр башкауга, хезмәтләр күрсәтүгә бәйле чыгымнары каплау максатларында түләүсез һәм кире кайтарылмый торган нигездә бирелә.

Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләр, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78 статьясындағы 7 пунктында күрсәтелгән субсидияләр), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - товар житештерүчеләргә, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне житештерүчеләргә - субсидияләр жирлек бюджеты турында жирлек Советы карапында һәм аның нигезендә жирлек башкарма комитетының муниципаль хокукий актларында яисә жирле үзидарә органнарының вәкаләтле актларында каралган очракларда һәм тәртиптә жирлек бюджетыннан бирелә.

Жирлек бюджетында «Социаль өлкәдә дәүләт (муниципаль) хезмәт күрсәтүгә дәүләт (муниципаль) социаль заказ турында» Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукий актлар нигезендә социаль өлкәдә муниципаль хезмәт күрсәтүгә муниципаль социаль заказны үтәүне финанс белән тәэммин иту максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүчеләргә, физик затларга субсидияләр каралырга мөмкин:

1) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 69.2 статьясында каралган муниципаль бирене бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан үтәүне финанс белән тәэммин итүгә;

2) конкурс нәтижәләре буенча төзелгән социаль өлкәдә муниципаль хезмәтләр күрсәтү турындагы килешү өчен;

3) социаль өлкәдә муниципаль хезмәт алуга социаль сертификат нигезендә социаль өлкәдә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бәйле чыгымнары финанс белән тәэммин иту (каплау) турындагы килешү өчен.

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78.1 статьясындағы 2 пунктында күрсәтелгән коммерциягә карамаган оешмаларга социаль өлкәдә муниципаль хезмәт күрсәтүгә муниципаль социаль заказны үтәүне финанс белән тәэммин иту максатларында субсидияләр Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78.4 статьясы нигезендә жирлек бюджетыннан бирелә.

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78.4 статьясындағы 1 пунктында 2 һәм 3 бүлекләрендә каралган субсидияләр бири жирлек бюджетыннан жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә «Социаль өлкәдә муниципаль хезмәт күрсәтүләргә муниципаль социаль заказ турында» Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителгән Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актлары нигезендә социаль өлкәдә муниципаль хезмәтләр башкаручыларны

сайлап алу нәтижәләре буенча төзелгән килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

10. Жирлек бюджетында бюджет һәм автоном учреждениеләргә алар тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итүгә субсидияләр каралган, шул исәптән социаль өлкәдә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль социаль заказны үтәү қысаларында, алар физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнарны һәм муниципаль мәлкәтне тотуга норматив чыгымнарны исәпкә алып исәпләнгән.

Жирлек бюджетыннан бюджет һәм автоном учреждениеләргә башка максатларга субсидияләр бирелергә мөмкин.

Әлеге пунктның беренче абзацы нигезендә жирлек бюджетыннан субсидияләр бирү тәртибе жирлек Башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

Әлеге пунктның икенче абзацы нигезендә (Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78.4 статьясы нигезендә бирелә торган субсидияләрдән тыш) субсидияләр бирү күләмен һәм шартларын билгеләү тәртибе жирлек бюджетыннан жирлек Башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

11. Халыкны социаль тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләренә гражданнарга социаль түләүләр бирүгә йә халыкка социаль ярдәм чарапарын гамәлгә ашыру максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуга бюджет ассигнованиеләре керә.

Халыкны социаль тәэмин иту гавами норматив йөкләмәләр кабул иту юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Күрсәтелгән гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре пенсияләр, пособиеләр, компенсацияләр һәм башка социаль түләүләр рәвешендә йөкләмәләрнән һәр төре буенча аерым-аерым карава.

12. Муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына инвестиция проекты рәвешендә бюджет инвестицияләрен өзөрләү һәм гамәлгә ашыру турындагы кааралар жирлек Башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.

Жирлекнәң капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре жирлекнәң капиталъ кертемнәре программасына кертелгән бер миллиард сумнан артык смета бәясе инвестиция проектларына ярашлы рәвештә һәр инвестиция проекты буенча аерым-аерым жирлек бюджетында чагылыш таба.

Жирлекнәң муниципаль милкендәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре жирлекнәң капиталъ кертемнәре программасына кертелгән 100 миллион сумнан артык смета бәясе инвестиция проектларына ярашлы рәвештә һәр инвестиция проекты буенча аерым-аерым жирлек бюджеты турындагы каарда чагылыш таба. Жирлекнәң муниципаль милкендәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре жирлекнәң капиталъ кертемнәре программасына кертелгән 100 миллион сумнан да ким булмаган смета бәясе инвестиция проектлары нигезендә жирлекнәң жыелма бюджет язмасы составында жирлек бюджеты турындагы каарда суммар чагылыш таба.

Инвестиция проектлары нигезендә муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре бюджетара субсидияләр исәбеннән финанслашу гамәлгә ашырыла торган инвестиция проектлары нигезендә жирлек Советы каары нигезендә чыгымнарның ведомство структурасы составындағы һәр инвестиция

проекты буенча аерым-аерым расланырга тиеш.

Төп акчаларга капиталъ көртемнәр рәвешендә муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләре концессия килешүләре нигезендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

13. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләрен бирү күрсәтелгән юридик затларның устав (жыелма) капиталларының эквивалент өлешенә муниципаль милекнән Россия Федерациясе законнары нигезендә мондый юридик затларның устав (жыелма) капиталларында муниципаль берәмлек катнашында рәсмиләштерелә торган хокуклары барлыкка килүгә кiterə.

Муниципаль берәмлек карамагындағы устав (жыелма) капиталында муниципаль берәмлек өлешен рәсмиләштерү Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган тәртиптә һәм бәяләр буенча гамәлгә ашырыла.

14. Дәүләт яисә муниципаль учреждениеләр һәм дәүләт яисә муниципаль унитар предприятиеләр булып тормаган юридик затларга бюджет инвестицияләрен бирү күрсәтелгән юридик затларның устав (жыелма) капиталларының эквивалент өлешенә муниципаль милек хокуку барлыкка килүгә кiterə, ул Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә мондый юридик затларның устав (жыелма) капиталларында муниципаль берәмлек катнашында рәсмиләштерелә. Муниципаль берәмлек карамагындағы устав (жыелма) капиталында муниципаль берәмлек өлешен рәсмиләштерү Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган тәртиптә һәм бәяләр буенча гамәлгә ашырыла.

Дәүләт яисә муниципаль учреждениеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү турында каар кабул итү тәртибе жирлек бюджетыннан жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Дәүләт яисә муниципаль учреждениеләр һәм дәүләт яисә муниципаль унитар предприятиеләр булып тормаган юридик затларга капиталъ төзелеш объектларына һәм (яисә) күчемсез мәлкәт объектларын сатып алуға бюджет инвестицияләре бирү турындағы каарлар тиешенчә жирлек Башкарма комитетының норматив хокукий актлары рәвешендә кабул ителә.

Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән юридик затларга (әлеге статьяның 1 пунктының икенче абзацында күрсәтелгән бюджет инвестицияләреннән тыш) бирү планлаштырыла торган бюджет инвестицияләре, юридик затны, бирелә торган бюджет инвестицияләренең күләмен һәм максатларын күрсәтеп, әлеге каарга аерым күшүмтә буларак бюджет турындағы каар белән раслана.

Жирлек Башкарма комитеты белән юридик зат арасында әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән шартнамә жирлекнә инвестицияләр субъекты милкендә катнашуы турында килешү бюджет турындағы каар үз көченә көргән көннән соң еч ай эчендә рәсмиләштерелә.

Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән юридик затларга бюджет инвестицияләре биругә бәйле рәвештә жирле бюджет акчалары исәбеннән төзелгән шартнамәләргә карата таләпләр жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән шартнамәләренең булмавы бюджет инвестицияләрен тапшырмау өчен нигез булып тора.

15. Хужалык алып бару хокукына нигезләнгән муниципаль унитар предприятиегә бюджет инвестицияләре бирү муниципаль унитар предприятиеләр турындағы законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль унитар предприятиенең устав фондын тиешле дәрәҗәдә арттыруга кiterə.

Оператив идарә итү хокукына нигезләнгән муниципаль унитар предприятиегә, автоном һәм бюджет учреждениесенә бюджет инвестицияләре

биру оператив идарә итү хокукуындағы төп средстволарның, муниципаль унитар предприятиенең, автоном һәм бюджет учреждениесенең хакын тиешле дәрәжәдә арттыруға китерә.

Күрсәтелгән бюджет инвестицияләрен бирү җирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

16. Муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына җирлек бюджетыннан бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру рәхсәт ителми.

8 статья. Ҙирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның рәвешләре

Ҙирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәгә формада бирелә: муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр; башка бюджетара трансфертлар.

9 статья. Ҙирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Россия Федерациисе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган җирлек Советы каарларында каралган очракларда һәм тәртиптә башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында, шул исәптән, шәһәр округы булган инфраструктурны бергәләп үстерү өчен муниципальара хезмәттәшлек турында төзелгән килешүләрне гамәлгә ашыруны тәэммин итү максатларында, төзү тәртибе Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән гомуни таләпләр нигезендә җирлек уставы һәм (яисә) җирлек Советының норматив хокукий актлары белән билгеләнә торган инфраструктурны уртак үстерү өчен муниципалитетара хезмәттәшлек турында төзелгән килешүләрне гамәлгә ашыруны тәэммин итү максатларында җирлек бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләрне бирү максатлары һәм шартлары җирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган җирле администрацияләр арасындағы килешүләр белән билгеләнә.

10 статья. Ҙирлек бюджетыннан субсидияләр

1. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә җирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы бюджетына бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә җирлек бюджетында карала.

11 статья. Чистай муниципаль районы бюджетына җирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм тиешле Татарстан Республикасы законнары, Чистай муниципаль районы бюджеты таләпләре нигезендә кабул ителә торган җирлек Советы каарларында каралган очракта һәм тәртиптә җирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруға бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

12 статья. Резерв фонды

1. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Башкарма комитеты резерв фондын төзү күздө тотыла.
2. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Советының һәм жирлек Советы депутатларының резерв фондларын булдыру тыела.
3. Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды күләме жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты турында билгеләнә.
4. Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды акчалары көтөлмәгән чыгымнарны финанс белән тәэммин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен уздыруга һәм табигый бәла-казаларның һәм башка гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка чарапарга, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 81 статьясындагы 6 пунктында курсәтелгән тәртиптә каралган башка чарапарга жибәрелә.
5. Жирлек Башкарма комитетының резерв фондының жирлек бюджеты составында каралган бюджет ассигнованиеләре жирлек Башкарма комитеты курсәтмәсе буенча кулланыла.
6. Жирлек Башкарма комитетының резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турынданың хисап бюджет үтәлеше турынданың еллык хисапка күшүмтә итеп бирелә.

13 статья. Жирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

1. Әгәр гамәлдәге чыгым йөкләмәләре төрләре буенча чыгым йөкләмәләрен арттыруны яисә аны кабул итүгә кадәр бер генә гавами-хокукый берәмлек тарафыннан да үтәлмәгән чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен кертүне күздә тоткан муниципаль хокукый акт кабул ителсә, курсәтелгән муниципаль хокукый акт чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен башкару чыганакларын һәм тәртибен билгели торган нормаларны, шул исәптән финанс ресурсларын Россия Федерациясе бюджет системасының тиешле бюджетларына чыгым йөкләмәләренең яңа төрләренә тапшыру зарурлығы булган очракта, үз эченә алыша тиеш.

2. Чыгымнарның яңа төрләрен кабул итүгә бюджет ассигнованиеләрен бирү яисә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыру, бюджет турынданың карапарга йә агымдагы финанс елында бюджет турынданың карапарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң бюджет турынданың жирлек Советы карапарына бюджет турынданың өстәмә керемнәр чыганаклары булганда һәм бюджет чыгымнарның аерым статьялары буенча бюджет ассигнованиеләре кыскартканда, чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин.

14 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре

1. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре тубәндәгеләр нәтижәсендә барлыкка килә:
  - 1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарын хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул итү, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча, шул исәптән муниципаль берәмлек килешүләре) шартнамәләре (килешүләре) муниципаль берәмлек тарафыннан шәһәр округын уртак үстерү өчен муниципалитетара хезмәттәшлек турында килешүләр төзү;
  - 2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукый актлар кабул итү;
  - 3) муниципаль казна учреждениеләре жирлек исеменнән шартнамәләр (килешүләр) төзү.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән жирлекнең чыгым йәкләмәләре жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә һәм жирлек бюджеты кытлыгын финанслауның үз керемнәре һәм чыганаклары исәбеннән башкарыла.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән жирлекнең чыгым йәкләмәләре жирле үзидарә органнарының Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган тәртиптә жирлек бюджетына бирелә торган Татарстан Республикасы бюджетыннан субвенцияләр исәбеннән һәм чикләрендә башкарыла.

Тиешле субвенцияләрне исәпләү методикаларында кулланыла торган нормативлар арттырылган, муниципаль берәмлекнең күрсәтелгән чыгым йәкләмәләрен тулысынча үтәү өчен кирәкле өстәмә чыгымнары финанс белән тәэммин итү үз керемнәре һәм жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4. Жирле үзидарә органнары тиешенчә федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, федераль дәүләт хакимијате органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимијате органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йәкләмәләрен билгеләргә һәм үтәргә хокуксыз.

5. Жирле үзидарә органнары башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимијате органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм аларның компетенцияләреннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары тәшереп калдырылмаган мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йәкләмәләрен бары тик үз финанс чараплары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына билгеләргә һәм башкарырга хокуклы.

6. Жирлекнең чыгым йәкләмәләре реестры жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алыш барыла.

15 статья. Жирлек бюджеты кытлыгы

1. Жирлек бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында дефициты, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, жирлек бюджеты турындагы карап белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты кытлыгы, кертемнәрнең расланган күләмен һәм (яисә) салым керемнәренең өстәмә нормативлары буенча керемнәрен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чараплар күрелгән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы, кертемнәрнең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 5 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлек Советы карапы белән жирлек бюджеты турында жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары составында акцияләр сатудан кергән керемнәр һәм жирлек милкендәге капиталда катнашуның башка рәвешләре ачыкланган очракта һәм (яисә) жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимегән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне күрсәтелгән кертемнәр суммалары чикләрендә һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү чикләрендә арттырырга мөмкин.

3. Еллык хисап күрсәткечләре буенча урнашкан жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

16 статья. Жирлек алдында акчалата йөклөмөлөр

1. Жирлек алдында акчалата йөклөмөлөр буенча бурыч булып билгеле бер датага жирлек алдында акчалата йөклөмө нигезендә түлөнергә тиешле акчалар суммасы тора.

2. Жирлек алдында акчалата йөклөмөлөр буенча таләплөр жирлекнен финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөклөмөлөр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм исәпкә алу кагыйдәләре (нигезләр, шартлар һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында мондый йөклөмөлөрне үтәүне тәэммин итә торган акчалата йөклөмөлөрне (акчалата йөклөмөлөр буенча бурычларны) һәм алыш-биreshләрне исәпкә алу, шулай ук курсәтелгән йөклөмөлөр һәм алыш-биreshләр буенча таләплөр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында курсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында курсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөклөмөлөр жирлек бюджетының бердәм счетына акчалар күчерелгән көннән башкарыйлан дип санала.

17 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

номиналь бәясе Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль кыйммәтле көгазыләрне урнаштырудан көргән чараплар һәм аларны каплауга юнәлдерелгән чараплар арасында аерма;

жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан юкка чыгарылган кредит оешмалары арасындагы аерма Россия Федерациясе валютасында;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чарапларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

акцияләр сатудан һәм жирлек милкендәге капиталда катнашуның башка рәвешләреннән көрүләр;

жирлек бюджеты чараплары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукун барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чараплар күләме;

объем средств, направляемых на погашение иных долговых обязательств поселения в валюте Российской Федерации;

юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар

həm җирлек бюджетыннан Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

җирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттән саналган акчалар həm җирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка исәпләнгән чарапар арасында аерма җирлек акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә.

Хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмendә агымдагы финанс елы башына җирлек бюджетынның калган средстволары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук җирлек Советының хокукий акты билгеләгән күләмдә жибәрелә, агымдагы финанс елында җирлек исеменнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруга, эшләр башкарууга, хезмәтләр күрсәтүгә тотылган өчен түләүгә бюджет ассигнованиеләрен каплауга həm бюджет ассигнованиеләрен каплауга, хисап финанс елында шул муниципаль контрактлар шартлары нигезендә түләнергә тиешле хезмәтләрне күрсәтүгә, финанс елында субсидияләр бирү өчен тиешле бюджет ассигнованиеләрен бирү өчен кирәkle сумма чикләрендә файдаланылмаган финанс чыганаклары белән тәэмmin итү өчен бюджет ассигнованиеләрен алучыларга бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жибәрелергә мөмкин.

Жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттагы акчаларның калган өлешләре белән идарә итү операцияләре составына җирлек гамәлгә куючы булып торучы həm шәхси счетларына Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Федераль казначылык территориаль бүлегендә Россия Федерациисе законнары нигезендә ачылган оешмалар акчаларын жәлеп итү həm кире кайтару керә.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

Россия Федерациисеннәn həm җирлек тарафыннан кире кайтарылган максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында җирлекнең муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән акчалар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китергән очракта.

18 статья. Җирлекнең муниципаль бурычы

1. Җирлекнең озак бурычлары түбәндәгеләр буенча йөкләмәләр рөвешендә яшәргә мөмкин:

1) җирлекнең кыйммәтле көгазыләренә (муниципаль кыйммәтле көгазыләргә);

2) Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан җирле бюджетка Россия Федерациисе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациисеннәn чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

4) җирлек тарафыннан Россия Федерациисе валютасында кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;

5) Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән җирлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациисе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

7) Россия Федерациисе Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгән həm муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.

2. Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- 3) жирлек кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) муниципаль гарантияләргә бәйле йөкләмәләр күләме;
- 5) жирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

3. Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;
- 3) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында бирелгән кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләргә бәйле йөкләмәләр күләме;
- 5) жирлекнең Россия Федерациясе валютасында юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

4. Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- 2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләргә бәйле йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең озак сроклы бурычлары кыска сроклы (кимендә бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биштән алып 10 елга кадәр) булырга мәмкин.

5. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе жирлек Советының муниципаль хокукий актларында бүтәнә каралмаган булса, түләүгә (шарт белән билгеләнгән йөкләмәләрне һәм жирлекнең муниципаль хокукий актларын үтәмәгән) өч ел дәвамында күрсәтелмәгән очракта, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган чорны каплау датасыннан соң килүче очракта, күрсәтелгән бурыч тұлышынча тұктатылған дип санала һәм, жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкача каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләрне тұктату нигезе булған вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тұлышынча тұктатылған дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар барлықка килу (һәжүм итү түрінде белешмәләр алу) дәрәжәсе буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

6. Әлеге статьяның 5 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән сроклар

тәмамланғаннан соң жирлек башкарма комитеты Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру түрүнде муниципаль хокукий акт чыгара.

7. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациисе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч құләмен жирле бюджет қытлығын финанслау чыганакларында исемлек суммасын өзгөртүрмөйчә гына исемлеккә керту суммасына кимету юлы белән гамәлгә ашырыла.

8. Әлеге статьяның 5 пункттындагы, 6 нәм 7 пунктларындағы беренче абзацының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациисе, Россия Федерациисе субъектлары нәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләрене кагылмый.

9. Реструктурлаштырылған, шулай ук юкка чыгарылған (сатып алынған) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациисе Бюджет кодексының 105 нәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

10. Түләү датасы башланғанчы муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне эмиссияләү шартлары нигезендә аларны тулысынча эмитацияләгән орган тарафыннан сатып алынған (Россия Федерациисе законнарында каралған башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынған) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр чыгару күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылған дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланғанчы сатып алынған (Россия Федерациисе законнарында каралған башка операцияләрне алмаштыру нәтижәсендә алынған) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

19 статья. Муниципаль алымалар

1. Жирлекнең муниципаль эчке хисаплашулары дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру юлы белән нәм Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан нәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә жирлек исеменнән заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү анлашыла, алар буенча Россия Федерациисе валютасында белдерелгән заемщик буларак жирлекнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы алымалары дигәндә, Россия Федерациисе тарафыннан чит ил максатчан кредитларыннан файдалану қысаларында жирлек исеменнән жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү анлашыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән жирлекнең Россия Федерациисе алдындағы бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алымалар чираттагы финанс елына нәм план чорына Россия Федерациисе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациисе Бюджет кодексы нәм жирлек уставы нигезендә жирлек исеменнән муниципаль алымаларны гамәлгә ашыру хокуқына жирлек Башкарма комитеты ия.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгендә жирлек тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) районның бурыч йөкләмәләре буенча срокы чыккан бурыч булмау;

2) жирлек тарафыннан Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән дәрәҗәдән түбәнräк кредит рейтинги алынған, исемлеге Россия Федерациисе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның берәрсеннән яисә берничә

Эшчәнлеген гамәлгә ашыруучы заттан.

**20 статья. Чит ил валютасында жирлек тарафыннан хисаплашулар һәм
гарантияләр бирү үзенчәлекләре**

1. Жирлек Россия Федерациясеннән чит ил валютасында алган алышмаларны башкарырга, Россия Федерациясене чит ил максатчан кредитлары жәлеп ителгән акчаларны файдалану кысаларында гына чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

21 статья. Муниципаль алышмаларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алышмаларны алуның ин чик күләме дигәндә тиешле финанс елына муниципаль һәм тышкы хисаплар программалары буенча жирле бюджетка акчалар жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашила.

2. Жирле бюджетка акчалар жәлеп иту күләмнәре чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы алулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчалар жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, жирле бюджет турындагы карар белән расланган инфраструктура проектларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә жәлеп ителгән бюджет кредитының тиешле ел ахырына файдаланылмаган күләмнән тыш, жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирлек акчаларның гомуми суммасы жирлек бюджеты кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнең хисап финанс елы ахырына максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансферлардан, жирле бюджетларга жирле бюджетларга дотацияләрен тәэммин иту чарапарын, аларны бирү шартларын ачыклап бирелгән жирле бюджетлар яисә Татарстан Республикасы бюджетыннан жирле бюджетларга башка дотацияләрне тәэммин иту чарапарын хуплауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан, шулай ук хисап финанс елы тәмамланганнан соң жирлек бюджетына күчерелгән финанс керемнәре күләменә, шул исәптән йомгак финанс әйләнешләре узган көннән соң соңғы эш көненнән соң жирлек бюджетына күчерелгән финанс елы керемнәре күләменә бирелә.

Хисап финанс елында жирлекнең гомуми суммасы жирлек бюджеты кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән артып киткән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 106 статьясындагы 4 пунктының беренче абзацында агымдагы елның 1 гыйнварына жирлек бюджетының калган финанс елы йомгаклары буенча каралган мөмкин булган өстенлекләрне исәпкә алып, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш.

22 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең чик күрсәткечләре

1. Жирле бюджет турында карар белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) өске чикләре (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел елында (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына торышы буенча) билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациясе

валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның югари чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (жирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтелә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югари чикләре (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме жирле бюджет түрындагы карап белән чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) расланган жирле бюджет керемнәренең, физик затлар керемнәренең салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнән артмаска тиеш. Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чараптар күрелсә, бурыч күләме жирле бюджет түрындагы карап белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнән, физик затлар керемнәренең салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, 50 проценттан артмаска тиеш.

23 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы, тубәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәэмин итә торган йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципларга карата регресс таләбе хокукуы булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин итә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы бюджет түрындагы тиешле карапга күшүмтә булып тора.

24 статья. Муниципаль тышкы алышмалар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алышмалар программы максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил валютасында федераль бюджеттан чит ил кредитларын файдалану кысаларында жирле бюджетка жәлеп итә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алышмалар программы белән тубәндәгеләр билгеләнә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан жирле бюджетка федераль бюджеттан чит ил валютасына жәлеп итә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурычларны каплау күләме һәм сроклары;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджеттан чит ил валютасында жәлеп итәлгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына)

муниципаль тышкы алымалар программысы жирле бюджет турындағы карага чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) күшымта булып тора.

25 статья. Муниципаль эчке алымалар программысы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алымалар программысы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) түләнелә торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрлөре буенча муниципаль эчке алымалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алымалар программысы белән тубәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрлөре буенча муниципаль эчке үзләштерүләрне башкарганда барлықка килә торган бурычларны каплау құләмнәре һәм жирле бюджетка акчалар жәлеп итү құләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрлөре буенча каплау құләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алымалар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле бюджет турындағы карага күшымта булып тора (чираттагы финанс елы).

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурычны реструктуризацияләү муниципаль эчке бурычлар программында чагылмый.

26 статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программысы

1. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программысы, тубәндәге белешмәләрне құрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр құләмен құрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми құләме;

3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокуқы булу (булмау);

4) гарантияләр бирунең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программысы бюджет турындағы тиешле карага күшымта булып тора.

27 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмиссиясе

1. Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында (чираттагы финанс елы) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең иң чик құләмнәре, тиешле бюджет турындағы карап белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның өскे чикләре нигезендә, жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

2. Авыл жирлеге исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр муниципаль кыйммәтле кәгазыләр дип таныла.

3. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты булып жирлек башкарма комитеты чыга, ул жирлек Уставына муниципаль алымаларны гамәлгә ашыру

хокуки бирде.

4. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле көгазьләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәҗәгать иту тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

28 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка алыш-бирештән (тәп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләре принципибын тиешенчә үтәүне тәэммин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәэммин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәэммин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвеше мәжбүри.

4. Муниципаль гарантия тәп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәэммин иткән йөкләмә буенча субсидия жаваплылыгына ия.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем бирү) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципал исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), тәп йөкләмәнең гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогы, якларның исемнәре, тәп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелеп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керүе яисә гарантия үз көченә керүе (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрән күрсәту срогы һәм тәртибе;

10) гарантияләрнең яисә аны чакыртып алу шартларының жавапсызлыгы;

11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;

12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгендә, үтәгендә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэммин ителгән принципиалның йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган тәп йөкләмәләр шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принципиына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукый актларында, гарант исеменнән гарантияне бирүче орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7. Милеге жирлек (гарант) милкендә булган муниципаль унитар предприятие, акцияләрнең 100 процента (өлеше) жирлекнеке булган хужалык жәмғияте (гарант) милкендә булган муниципаль унитар предприятие йөкләмәләре генә принципалга

караты гарантның регресс таләбе хокуқын күздө тотмый торған муниципаль гарантия белән тәэммин итепергә мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуксыз.

10. Гарнта карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул итепгән бенефициары, күрсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәэммин итеп торған принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәу, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле көгазъләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (кучү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Кредит (заем, шул исәптән облигация) буенча йөкләмәләрне үтәүне тәэммин итеп торған муниципаль гарантия тубәндәге очракларда гына чакыртып алышырга тиеш:

1) муниципаль гарантиядә күрсәтелгән тәп йөкләмәләр шартларын гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртү, алар гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый;

2) муниципаль гарантия белән тәэммин итепгән кредит (заем, шул исәптән облигацион) акчаларыннан максатчан файдаланмау.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындағы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турындағы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындағы шартнамәдә билгеләнгән сроттан иртәрәк гарантияне үтәу турындағы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэммин итепгән гарантияләрне үтәу срокы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәу турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчермәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә күшымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәу турындағы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларга туры килү-килмәвән карага тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның тубәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срокы) бирелгән вакыт тәмамланганнан соң гарантка күрсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим итепгән принципал гарантияләре белән тәэммин итепгән йөкләмәләрне тиешенчә

үтәүне баш тарткан;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документларны башкару турындагы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән һәм (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалның алдына китерергә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтый.

19. Гарантиянең һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән сротка гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәэммин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициар гарантиясен түләп;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгеләнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәэммин ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта йә күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү турындагы таләпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нәтижәсендә, аның гарантына һәм (яисә) гарантия буенча аның йөкләмәләреннән гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белән, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантка кире кайту нәтижәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсө;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) тәп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очракта яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның гарантия буенча гарантка карата таләпләрнен, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (курсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә, гарантия белән тәэммин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле көгазыләр турындагы таләпне (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) тыш) тыш;

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципларына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан

язмача ризалығыннан башка, төп йөклөмөләр буенча икенче затка күчкөн очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Аның буенча гарант йөклөмөләре туктатылғаннан соң, бенефициар белән гарантия тоту күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуклар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Өгөр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәу принципалга карата гарантның регресс таләбе хокуқын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәу өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алыша, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөклөмөләрне үтәу бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Өгөр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәу принципалга карата гарантның регресс таләбе хокуқын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәу өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алыша.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөклөмөләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка бирелгән хокукларны үтәу тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алышынган акчалата чараплар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэммин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

Кредит (облигациядән тыш) буенча йөклөмөләрне үтәүне тәэммин итә торган муниципаль гарантия кредит килешүендә (заем килешүендә) һәм (яисә) күрсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заем) йөклөмөләрен бирү турындагы килешүдә күрсәтелгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдалануны үз яғыннан тикшереп торуны гамәлгә ашыру шарты белән бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәэммин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөклөмөләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән жаваплы була.

29. Бензициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөклөмөләрне тәэммин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле көгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөклөмөләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәу үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карар белән билгеләнә.

28.1 статья. Йөклөмөләрне Казначылык белән тәэммин иту

Бюджет акчаларын алучының гаризасы нигезендә Федераль казначылык Россия Федерациисе Бюджет кодексының 242.22 статьясындагы 1 пунктында каралган очрактарда (алға таба әлеге статьяда - йөклөмәләрне казначылык белән тәэммин итүне алучылар), муниципаль контрактларны, шартнамәләрне (килешүләрне) үтәгендә хисапларны башкару өчен, казначылык белән тәэммин итүне алучылар тарафыннан казначылык тәэммин ителешен тәэммин итә.

Федераль казначылык (кредит оешмасы - муниципаль контрактларны банк озата барган очракта) казначылык тәэммин итү йөклөмәләрен алучының гаризасы нигезендә Россия Федерациисе Бюджет кодексының 242.22 статьясындагы 1 пунктында курсәтелгән муниципаль контрактларны, башка килешүләрне (килешүләрне) үтәу қысаларында төзелгән контрактларны, шартнамәләрне (килешүләрне) үтәүчеләргә (башкаручыларга) йөклөмәләрне казначылык белән тәэммин итүне үтәүчеләргә (башкаручыларга) күчерүне гамәлгә ашыра.».

2 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӘЗҮ ҺӘМ КАРАУ

29 статья. Жирлек бюджеты проектын тәзу нигезләре

1. Жирлек бюджеты проекты чыгым йөклөмәләрен финанс белән тәэммин итү максатларында жирлекнәң социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

2. Жирлек бюджеты проектын тәзу - жирлек Башкарма комитетының гадәттән тыш ёстенлеге.

Жирлек бюджеты проектын тәзу тәртибе һәм сроклары, Россия Федерациисе Бюджет кодексында, жирлек Уставында һәм жирлек Советы каарларында билгеләнгән таләпләрне үтәп, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

3. Жирлек бюджеты проекты муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Гавами тыңлаулар йомгаклары буенча, финанс орган жирлек бюджеты проектын эшләп бетерә торган тәкъдимнәр эшләнә.

30 статья. Жирлек бюджеты проектын тәзу өчен кирәkle белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын вакытында һәм сыйфатлы итеп тәзу максатларында жирлек башкарма комитеты дәүләт хакимиятенәң башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәkle белешмәләр алырга хокуклы.

2. Жирлек бюджеты проектын тәзу түбәндәгеләргә нигезләнә:

1) Россия Федерациисендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациисе Федераль Собраниесенә Россия Федерациисе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

2) Россия Федерациисенең бюджет, салым һәм таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре (Татарстан Республикасының бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре, жирлекнәң бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре);

3) жирлекнәң социаль-икътисадый үсеш фаразы;

4) озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

5) муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, курсәтелгән программалар проектларында).

6) Россия Федерациисенең милли үсеше максатларын һәм халыкка ачык хакимият органнары эшчәнлегенәң аларга ирешү юнәлешен билгели торган документлар.

31 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы өч елга (чиrottагы финанс елы һәм план чоры) эшләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы ел саен жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә әзерләнә.

3. Чирттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразына аңлатма язында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны алдан фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Жирлек бюджеты проектын төзу яисә карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү жирлек бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

6. Жирлекнең озак вакытка социаль-икътисадый үсеше фаразы жирлекнең жирле администрациясе белән Чистай муниципаль районы жирле администрациясе арасында килешү нигезендә Чистай муниципаль районының жирле администрациясе тарафыннан эшләнергә мөмкин.

32 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре жирлек Советына бюджет турында карап кертү көненә гамәлдә булган территориянең социаль-икътисадый үсеше фаразы, шулай ук курсәтелгән датага кабул ителгән һәм чирттагы финанс елында һәм Россия Федерациясе законнарының һәм Россия Федерациясе законнарының, Россия Федерациясе субъектлары законнарының һәм жирлек Советының салым булмаган керемнәрен билгели торган муниципаль хокукый актларының план чорында үз көченә керә торган территориянең социаль-икътисадый үсеше фаразы нигезендә фаразлана.

33 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм методика нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәгә һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр курсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чирттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремнә исәпкә алып, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

34 статья. Жирлекнең муниципаль программалары

1. Жирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла торган муниципаль программалар жирлек башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү, шулай ук аларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында караплар кабул иту тәртибе жирлек башкарма комитетының хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме жирлек Советының һәр программа буенча жирлек бюджеты турындагы

каары белəн жирлек башкарма комитетының хокукий акты нигезендə бюджет чыгымнарының тиешле максатчан маддəсе буенча раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап финанслауга тəкъдим ителə торган муниципаль программалар жирлек башкарма комитеты тарафыннан расланырга тиеш.

3. Һəр муниципаль программа буенча ел саен аны гамəлгə ашыруның нəтижəлелеген бəялəу уздырыла. Муниципаль программыны гамəлгə ашыруның нəтижəлелеген бəялəу тəртибе һəм критерийлары жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгелəнə.

Муниципаль программыны гамəлгə ашыруның нəтижəлелеген бəялəу нəтижəлəре буенча жирлек бюджеты түрүндагы каар проекты кертелүгə бер айдан да соңга калмыйча жирлек Советына юлланган көнгə кадəр программыны гамəлгə ашыруга яисə аны гамəлгə ашыруны вакытыннан алда туктатуга бюджет ассигнованиелəрен чираттагы финанс елыннан башлап кыскарту түрүнде каар кабул итепергə мəмкин.

Әлеге каар кабул ителгəн очракта һəм муниципаль контрактлар программаларын үтəүгə тəzelгəн очракта, жирлек бюджетында муниципаль контрактлардан килеп чыга торган чыгым йəклəмəлəрен үтəүгə бюджет ассигнованиелəре караплан, алар буенча яклар аларны туктату түрүнде килешүгə ирешмəгəн.

4. Жирлек бюджетында ведомство максатчан программаларын гамəлгə ашыруга бюджет ассигнованиелəре карапланыра мəмкин, аларны эшлəу, раслау һəм гамəлгə ашыру жирлек Башкарма комитеты билгелəгəн тəртиптə гамəлгə ашырыла.

35 статья. Жирлек бюджеты түрүнде каар проектында карау һəм раслау өчен бирелə торган күрсəткечлəрнəcə составы

1. Жирлек Советының жирлек бюджеты түрүндагы каарында бюджет керемнəренең гомуми күлəме, бюджет чыгымнарының, бюджет дефицитының (профицитының) гомуми күлəме, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законнарында, жирлек Советының муниципаль-хокукий актларында билгелəнгəн башка күрсəткечлəр (бюджет түрүндагы каарлардан тыш) керə торган бюджетның тəп характеристикалары булырга тиеш.

2. Бюджет түрүндагы каар белəн тубəндəгелəр раслана:

1) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.1 статьясында караплан очракларда бюджет керемнəренең баш администраторлары исемлеге;

2) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.2 статьясында караплан очракларда бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

3) бюджет ассигнованиелəрен чираттагы финанс елына һəм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең бүлеклəре, бүлекчəлəре, максатчан статьялары, чыгымнар тəрлəре тərkemnəre буенча бүлү;

4) чираттагы финанс елына һəм план чорына жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;

5) гавами норматив йəклəмəлəрне үтəүгə жибəрелə торган бюджет ассигнованиелəренең гомуми күлəме;

6) чираттагы финанс елында һəм план чорында башка бюджетлардан яисə Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелə торган бюджетара трансферлар күлəме;

7) чираттагы финанс елына һəм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) очракта, жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми

куләменең кимендә 2,5 проценты куләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган жирлек бюджеты чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми куләменең кимендә 5 проценты куләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган жирлек бюджеты чыгымнарын исәпкә алмыйча);

8) чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

9) муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел күбрәк үткән торышы буенча муниципаль тышкы бурычның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге курсателеп;

10) Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм жирлек Советы каарларында билгеләнгән жирлек бюджетының башка курсаткечләре.

3 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫН КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

36 статья. Жирлек бюджеты турында каар проектын жирлек Советы каравына керту

1. Жирлекнең Башкарма комитеты жирлек Советы каравына бу елның 15 ноябренә кадәр жирлек бюджеты турында каар проектын кертә.

2. Жирлек Советына бюджет проекты белән бер үк вакытта әлеге Нигезләмәнең 35 статьясы нигезендә документлар һәм материаллар бирелә.

4 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫНЫҢ ҮТӘЛЕШЕ

37 статья. Бюджетны үтәү нигезләре

Жирлек бюджетын үтәү жирлек Башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителә.

Жирлек бюджетын үтәүне оештыру жирлек Башкарма комитетына йөкләнә. Бюджетны үтәү жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмләгә һәм чыгымнарының бирелгәнләгә нигезендә башкарыла.

38 статья. Жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын тәзү һәм алып бару тәртибе жирлек Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр керту һәм раслау жирлек Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан башкарыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган курсаткечләре жирлек бюджеты турындагы жирлек Советы каарына туры килергә тиеш.

Жирлек Советының жирлек бюджеты турында каарына үзгәрешләр керту турында каар кабул ителгән очракта, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләрне раслый.

3. Жыелма бюджет язмасына жирлек Башкарма комитеты житәкчесе каарлары нигезендә, бюджет турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә генә

үзгәрешләр кертелергә мөмкин:

- бюджет ассигнованиеләре гавами норматив йөкләмәләрне үтәү өчен караплан бүләп бирелгән очракта, - агымдагы финанс елында аларны үтәү өчен бюджет турындагы карап белән расланган ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә, шулай ук аны бюджет ассигнованиеләре составында резервланган акчаларны яңадан бүлү исәбеннән 5 проценттан артмаган күләмдә арттыру исәбенә;
- бюджет акчаларын алучылар, шулай ук муниципаль мөлкәтне тапшыруга бәйле рәвештә төп бүлүчеләр (бүлүчеләр) функцияләре һәм вәкаләтләре үзгәргән очракта;
- жирле бюджет акчаларына түләту мөрәжәгатен күздә тоткан актларны үтәгән очракта;
- резерв фонdlары акчаларыннан, шулай ук расланган бюджет ассигнованиеләре составында башкача резервланган акчалардан файдаланган (яңадан бүлгән) очракта, бюджет турындагы карапarda аларны куллану күләме һәм юнәлешләре күрсәтелгән;
- конкурс нигезендә бирелә торган бюджет ассигнованиеләре яңадан бүленгән очракта;
- бюджет ассигнованиеләре агымдагы финанс елы белән план чоры арасында яңадан бүлешкән очракта - бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме турындагы карап белән караплан бюджет ассигнованиеләренең төп күрсәтмәсенә тиешле финанс елына муниципаль хезмәтләр күрсәту өчен бюджет акчалары чикләрендә;
- максатчан билгеләнештәге субсидияләрне, субвенцияләрне, башка бюджетара трансферларны бирү турында хәбәр алынган һәм, бюджет турында карап белән расланган күләмнәрдән тыш, физик һәм юридик затлардан максатчан билгеләнештәге кире кайтарылмый торган көрөнүрне алган очракта, шулай ук күрсәтелгән акчаларның ихтияжы булмаганда (кире кайтару) кыскарған очракта;
- муниципаль учреждениеләр тибы һәм муниципаль унитар предприятиеләренең оештыру-хокукый рәвеше үзгәргән очракта;
- агымдагы елның бюджет ассигнованиеләре әлеге муниципаль контрактларның шартлары нигезендә хисап финанс елында түләнергә тиешле товарлар кайтартуга, эшләр башкарууга, хезмәтләр күрсәтүгә төзелгән муниципаль контрактлар өчен түләүгә арттырылган очракта, шул исәптән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242.22 статьясы нигезендә бирелгән йөкләмәләрне үтәмәү суммасына әлеге карап нигезендә күрсәтелгән муниципаль контрактларны үтәүгә бюджет ассигнованиеләренең агымдагы финанс елы башына файдаланылмаган калдыгыннан артып китмәгән күләмдә, шул исәптән үтәлмәгән казначаулык тәэммин ителеше суммасына;
- бюджет ассигнованиеләре бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга яңадан кертелгән һәм дәүләт (муниципаль) милке объектларына капитал салуларны гамәлгә ашыруга субсидияләр (юл фондларының бюджет

ассигнованиеләреннән гайре) бирелгән очракта, ағымдагы елда Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78.2 статьясындағы 2 пункттында һәм 79 статьясындағы 2 пункттында күрсәтелгән каарларга үзгәрешләр көртөлгәннән соң күрсәтелгән дәүләт (муниципаль) милкенә капитал салуларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итү ысулы үзгәртелгәндә, капитал салуларны гамәлгә ашыруга субсидияләр бирү турында дәүләт (муниципаль) контрактлары яисә килешүләр, шулай ук, Россия Федерациясе законнары нигезендә инвестицияләргә нигезләү һәм аның технологик аудитын үткәру максатларында, ағымдагы елда финанс финанс кодексы нигезендә бюджет ассигнованиеләре бирү мәжбүри финанс ассигнованиеләре арттырылган очракта, ағымдагы елда финанс кодексында чикләрендә субсидияләр бирү мәжбүри финанс ассигнованиеләре барлыкка килгән очракта, бюджет ассигнованиеләре нигезләүне әзәрләү һәм аны үткәру максатларында, ағымдагы елда финанс кодексында файдаланылмаган акчаларның калган өлешиләрене туры китереп, субсидияләргә әлеге максатларда субсидияләргә финанслау чыганакларыннан арткан очракта, дәүләт (муниципаль) милке объектларына капитал салуларны гамәлгә ашыруга субсидияләр бирү караган акчаларның калган өлешиләрен биргән очракта.

Әлеге пункттың бишенче абзацында күрсәтелгән жирлек бюджеты акчалары жирлек башкарма комитеты тарафыннан каралган.

Әлеге пунктта билгеләнгән нигезләр буенча жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертү бюджет турындағы каар белән расланган бюджет ассигнованиеләре күләме чикләрендә гамәлгә ашырыла, мән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 217 статьясындағы 3 пункттың сиғезенче, уныңчы һәм унберенче абзацларында билгеләнгән нигезләр керми, алар нигезендә жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертү бюджет турындағы каар белән расланган чыгымнарың гомуми күләмен арттырып башкарлырга мөмкин.

Жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр керткәндә гавами норматив бурычларны үтәүгә һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә караган бюджет ассигнованиеләрен киметү, бюджет турындағы каарга үзгәрешләр кертмичә башка бюджет ассигнованиеләрен арттыру өчен рөхсәт ителми.

4. Жыелма бюджет һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын төзу һәм алып бару тәртибендә жирлек бюджеты чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләрен классификацияләү төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә бюджет акчаларының төп бүлүчеләре, бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан маддәләре (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре), жирлек бюджеты чыгымнары классификациясе төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча жыелма бюджет язмалары һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау күздә тотыла.

Жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасын төзу һәм алып бару тәртибендә бюджетлар чыгымнары классификациясе төрләре төркемнәре, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм элементлары буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау, шул исәптән төрле максатчан маддәләр һәм (яисә) бюджет чыгымнары төрләре, бюджет акчаларының төп бүлүчеләре өчен дифференциацияләнгән булуы каралырга мөмкин.

39 статья. Касса планы

1. касса планын төзү һәм алып бару жирлек Башкарма комитеты яисә жирлек Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек Башкарма комитеты касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүче, бюджет керемнәренең баш администраторы, бюджет кытлыгын касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәkle белешмәләрне финанслау чыганакларының баш администраторы тарафыннан тапшыру составын һәм срокларын билгели.

3. Муниципаль контрактларны, башка шартнамәләрне түләү буенча бюджеттан акчалар фаразы төзелгән муниципаль контрактлар, шартнамәләр буенча акчалата йөкләмәләр өчен муниципаль ихтыяжларны тәэммин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләр сатып алуны планлаштырганда билгеләнгән товарларны, хезмәт курсәтүләрне исәпкә алып төzelә.

40 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше Бюджетның керемнәр буенча үтәлеше тубәндәгеләрне күздә tota:

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, жирлек Советының Татарстан Республикасы бюджеты һәм башка законнары турындағы каары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре, казначылык счетлары нигезендә бюджетка кергән кертемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм кире кайтару өчен казначылык счетларыннан Россия Федерациясе бюджет системасына салым, җыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән жирлек бюджетының бердәм счетына керту;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу;

администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетыннан арттырылган яисә артык түләтелгән салымнар, җыемнар һәм бүтән түләүләрне кире кайтаруны (зачетны, төгәлләштерүне) башкару өчен кирәkle артык бүленгән суммаларны, акчаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммаларын Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетыннан күчерү.

41 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше
1. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәу, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәгән килеш, жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәу тубәндәгеләрне күздә tota:

- 1) бюджет һәм акча йөкләмәләрен кабул итү һәм исәпкә алу;
- 2) акчалата йөкләмәләрне раслау;
- 3) акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү;
- 4) акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау.

3. Бюджет акчаларын алучы аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен ала.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән башка шартнамәләр төзү юлы белән яисә Россия Федерациясе законнары, башка хокукий акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

4. Бюджет чараларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы курсәтмәләр (алга таба - әш) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәклө башка документлар нигезендә, ә оператив-эзләү чараларын башкаруга һәм зыян күрүчеләргә, шаһитларга һәм жинаять судында башка катнашучыларга карата куркынычсызлык чараларын гамәлгә ашыруга бәйле очракларда жирлек бюджеты акчалары исәбеннән акчалата йөкләмәләр түләү бурычын раслый.

5. Жирлек Башкарма комитеты бюджет һәм акчалата йөкләмәләрне исәпкә куйганда, акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләгәндә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 219 статьясындагы 1 пункты нигезендә билгеләнгән тәртип нигезендә түбәндәгеләрне тикшереп тора:

бюджет акчаларын алучыларга житкерелгән бюджет йөкләмәләренең яисә бюджет ассигнованиеләренең тиешле лимитларыннан, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясе коды турындагы мәгълүматның бюджет йөкләмәләренә туры килүеннән артық булмавы;

тиешле бюджет йөкләмәсе исәпкә куелган мәгълүматның акчалата йөкләмәләре турындагы мәгълүматка туры килүе;

акча йөкләмәләре, акчалата йөкләмә турында мәгълүмат түләү өчен каарда курсәтелгән мәгълүматның туры килүе;

акча йөкләмәләре барлыкка килүне раслый торган документлар булу.

Жирлек башкарма комитеты билгеләгән һәм әлеге статьяның 1 пунктында каарлан тәртиптә әлеге пунктта курсәтелгән мәгълүматка өстәмә буларак, контрольдә тотылырга тиешле башка мәгълүмат билгеләнергә мөмкин.

Бюджет йөкләмәсе муниципаль контракт нигезендә барлыкка килгән очракта, өстәмә рәвештә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт курсәтуләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнарында каарлан контрактлар реестрында муниципаль контракт турындагы белешмәләрнең һәм муниципаль контракт нигезендә барлыкка килгән бюджет йөкләмәсен исәпкә алу турында

белешмәләрнең туры килүен тикшереп тору гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет йөкләмәләре лимитлары алучыларга житкерелгән бюджет акчалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Ачык норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү бюджет ассигнованиеләре бюджет акчаларын алучыга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау жирлек бюджетының физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары, халықара хокук субъектлары файдасына бердәм счетыннан акчаларны исемлекләүне раслый торган түләү документлары нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәүне раслаучы башка документларны тикшерү.

42 статья. Бюджет язмасы

1. Төп күрсәтмә бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнен) бюджет язмаларын төзу һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган һәм жирлек Башкарма комитеты тарафыннан расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет чыгымнары һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары буенча бюджет язмалары күрсәткечләре ведомство буйсынуындагы бүлүчеләргә һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 190 һәм 191 статьяларында каралган очраклардан тыш, чираттагы финанс елы башына кадәр житкерелә.

Бюджет язмаларын төзу һәм алып бару тәртибе чыгымнарының ярдәмчे төркемнәре (төркемчәләре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларын детальләштерүне бюджет акчаларының баш бүлүчесенең (бүлүченен) хокукуын яисә бурыйын билгеләргә мөмкин.

Бюджет акчалары баш урнаштыруучының чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рәхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчалары бүлүченең чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне бюджет акчалары баш бүлүченең бюджет язмасына тиешле

үзгәрешләр кертмичә генә үзгәртү бюджет акчаларын бүлүчегә рөхсәт ителми.

43 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча жирлек бюджетын үтәү

1. Жирлек бюджетын бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча үтәү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә, бюджетның жыелма бюджет язмасы нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы, баш администратор тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йәкләмәләр өчен түләүне санкцияләү жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

44 статья. Финанслауның инчик күләмнәре

1. Жирлек Башкарма комитеты билгеләгән очракта һәм тәртиптә жирлек бюджетын үтәүне оештырганда чыгымнар буенча жирлек бюджетын үтәүне агымдагы финанс елның тиешлеchorында акчалата йәкләмәләр өчен түләүнең инчик күләмен (финанслауның инчик күләмнәрен) баш бүлүчегә, бюджет акчаларын бүлүчегә һәм алучыларга раслау һәм житкерү күздә тотылырга мөмкин.

2. Финанслауның инчик күләмнәре тулаем алганда баш бүлүчегә, бюджет акчаларын алучыга һәм бүлүчегә карата агымдагы финанс елы башыннан тәп бүлүчеләрне, бюджет акчаларын алучыларны һәм бүлүчеләрне финанслауга гаризалар нигезендә билгеләнгән яисә квартал саен үсә баручы нәтижәгә карата билгеләнә.

45 статья. Бюджетны үтәгәндә бюджет турындагы карап белән расланган керемнәрдән тыш алынган керемнәрне файдалану

1. Жирлек бюджетын үтәгәндә керемнәрнең гомуми күләмен бюджет турындагы карап белән расланган доходлардан тыш алынган керемнәр, агымдагы финанс елына һәм план chorына бюджет турындагы карапга муниципаль алышмаларны биләүгә, муниципаль бурычларны каплауга, шулай ук, жыелма бюджет язмасында караплан күләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жирлекнең гавами норматив йәкләмәләрен үтәүгә, шулай ук жирлек Башкарма комитеты тарафыннан юлланырга мөмкин.

2. Максатчан билгеләнеше (аларны бирү турында хәбәрнамә алган очракта) булган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар, шул исәптән Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетына керә торган, шулай ук жирлек Советының бюджет турында карапы белән расланган керемнәрдән тыш бюджетны үтәгәндә фактта алынган физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган керемнәр, жыелма бюджет язмасына агымдагы финанс елына (агымдагы финанс елына һәм план chorына) үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кереп, бюджет чыгымнарын арттыруга жибәрелә.

45.1 статья. Бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә иту операцияләре

1. Жирле бюджетның бердәм счетындағы акчаларның калган өлешләре белән идарә иту операцияләре составына жирле бюджетның бердәм счетына җәлеп иту һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 236.1 статьясындағы 10

һәм 13 пунктлары нигезендә жәлеп ителгән акчаларны кире кайтару кертелә.

2. Финанс органныры элек санап үтелгән казначылық счетларына Россия Федерациясе Бюджет кодексының 236.1 статьясындагы 8 һәм 10 пунктлары нигезендә жәлеп ителгән акчаларны шул исәптән жәлеп ителгән акчалар исәбеннән операцияләр үткәру максатларында, курсәтелгән акчаларны алучыларның күрсәтмәләрен үтәүгә кабул ителгән көннең икенче эш көненнән дә соңға калмыйча кире кайтара.

3. Элек санап үтелгән казначылық счетларына жирле бюджетның бердәм счетыннан жәлеп ителгән акчаларны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 236.1 статьясындагы 12 пункты нигезендә кире кайтару, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләрне исәпкә алып, жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлекнең финанс органы, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләрне исәпкә алып, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның вакытлыча карамагына керә торган акчалар, жирлекнең финанс органына, казначылық счетлары белән операцияләрне башкару һәм чагылдыру өчен бюджет акчалары, бюджет процессында катнашучы булмаган юридик затларның акчалата чараплары, бюджет һәм автоном учреждениеләр, жирлекнең финанс органына, казначылық счетлары белән операцияләрне башкару һәм чагылдыру өчен казначылық счетларында акчалар белән операцияләрне башкару һәм чагылдыру өчен казначылық счетларында калган акчаларны казначылық счетларына жәлеп итә.

5. Элек санап үтелгән казначылық счетларына жирлек бюджетының бердәм счетыннан жәлеп ителгән акчаларны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 236.1 статьясындагы 12 пунктлары нигезендә кире кайтару, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләрне исәпкә алып, жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

45.2 статья. Артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне бюджетка кире кайтару

1) Әгәр Россия Федерациясенең закон актларында башкасы каралмаган булса, бюджетка артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне кире кайтару турында карап кабул итү буенча бюджет керемнәре администраторы тарафыннан мондый гаризаны теркәгән көннән алып 30 календарь көн эчендә жирлек бюджетына түләнгән (түләтелгән) түләүләрне кире кайтару турында карап кабул итү буенча бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра торган бюджетка түләү түләүченең гаризасы буенча кире кайтарылырга тиеш.

2) жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүне кире кайтару турында гаризаны, әгәр Россия Федерациясенең закон актларында башкасы каралмаган булса, мондый түләү түләгән (түләтелгән) көннән алып өч ел дәвамында бюджетка түләүче бирә ала.

3) жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне кире кайтару Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

4) Әлеге статья нигезләмәләре салым һәм жыемнар турындагы законнарда, производства бәхетсезлек очракларыннан һәм һөнәри авырулардан, Евразия икътисадый берлегенең хокукуннан һәм таможня җайга салуы турындагы Россия

Федерациясе законнарында каралган түләүләргө кагылмый.

5) гавами-хокукый берәмлекләр алдында акча йөкләмәләрен үтәү қысаларында жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне кире кайтару Россия Федерациясе шартнамәләре һәм (яисә) граждан законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.»;

46 статья. Агымдагы финанс елын төгәлләү

Бюджетның үтәлеше буенча операцияләр 31 декабрьдә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, тәмамлана.

Агымдагы финанс елында бюджет үтәлеше операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясы таләпләре нигезендә жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

47 статья. Агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына үзгәрешләр керту

1. Жирлекнең Башкарма комитеты әлеге каарны хокукый җайга салу предметы булган барлык мәсьәләләр буенча агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында жирлек советы каарына үзгәрешләр керту хакында каар проектын эшли һәм жирлек советына тапшыра.

Күрсәтелгән каар проекты белән бер үк вакытта тубәндәге документлар һәм материаллар тапшырыла:

1) агымдагы финанс елының үткән хисап чорындагы жирлек бюджеты үтәлеше турында белешмәләр;

2) агымдагы финанс елында жирлек бюджетының көтелгән үтәлешен бәяләү;

3) агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына тәкъдим ителә торган үзгәрешләрнең нигезле анлатмасы.

5 бүлек. БЮДЖЕТ ХИСАПЛАРЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ һәМ РАСЛАУ

48 статья. Бюджет исәбенә алу һәм бюджет хисаплылығы нигезләре

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисаплылығының бердәм методологиясе һәм стандартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет исәпкә алыу финанс һәм финанс булмаган активларның һәм йөкләмәләрнең торышы турында, шулай ук күрсәтелгән активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылышта мәгълүматны җыюның, теркәүнең һәм гомумиләштерүнең тәртипле системасыннан гыйбарәт.

Бюджет исәпкә алыу Россия Федерациясенең бюджет классификациясен үз эченә алган счетлар планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәбе хисаплары планы һәм аны қуллану буенча инструкция Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисаплылығы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеши турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеши балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча чарапарының хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма языу.

4. Бюджет үтәлеши турында хисапта Россия Федерациясенең бюджет классификациясе нигезендә бюджет дефицитын финанслау керемнәре, чыгымнары һәм чыганаклары буенча бюджет үтәлеши турындагы курсәткечләр бар.

5. Бюджет акчаларының баш администраторлары бюджет акчаларын алучылар (булұчеләр) тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә бюджет акчалары алучылар, бюджет керемнәре администраторлары, бюджет қытлығын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан бюджет хисабын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары билгеләнгән срокларда жирлек башкарма комитетында бюджет хисабын тапшыра.

6. Жирлекнең бюджет хисабы бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплары нигезендә жирлек Башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

7. Жирлекнең бюджет хисабы еллық булып тора. Бюджет үтәлеши турында хисап квартал саен исәпләнә.

8. Жирлек бюджетының үтәлеши турында еллық хисаплар жирлек Советы карарлары белән расланырга тиеш.

Жирлек бюджетының беренче кварталда, яртыеллыкта һәм тугыз айда үтәлеши турында хисап авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм жирлек Советына һәм Контроль-ревизия комиссиясенә җибәрелә.

49 статья. Жирлек бюджеты үтәлеши турында еллық хисапны тышкы тикшеру

1. Жирлек бюджетының үтәлеши турындагы еллық хисап аны каралганчы жирлек Советында тышкы тикшеру узарга тиеш, ул бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне һәм бюджет үтәлеши турындагы еллық хисапка бәяләмә бирүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджеты үтәлеши турында еллық хисапның тышкы тикшерүе Контроль-ревизия комиссиясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Тышкы тикшерү өчен Контроль-ревизия комиссиясенә түбәндәгеләр тапшырыла:

- 1) бюджет үтәлеше түрүнда хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре түрүнда хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте түрүнда хисап;

5) жирлекнең аңлатма язы, аңа бәяләмә өзөрләү өчен бу елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүнда еллык хисапка бәяләмә өзөрләү бер айдан да артмаган сротка уздырыла.

4. Жирлекнең Башкарма комитеты аңа быелның 1 апреленнән дә соңга калмыйча бәяләмә бирү өчен жирлек бюджетының үтәлеше түрүнда хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше түрүнда еллык хисапка бәяләмә өзөрләү бер айдан да артмаган сротка уздырыла.

5. Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча тышкы тикшерү өчен контроль-ревизия комиссиясенә еллык бюджет хисабын тапшыра.

6. Бюджетның үтәлеше түрүнда еллык хисапка бәяләмә контроль-ревизия комиссиясе тарафыннан жирлек Башкарма комитетына бер үк вакытта юллама белән тапшырыла.

50 статья. Жирлек Советы бюджетының үтәлеше түрүнда еллык хисапны тәкъдим итү, карау һәм раслау

1. Бюджет үтәлеше түрүнда еллык хисап Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Жирлек бюджетының үтәлеше түрүндагы еллык хисап белән бер үк вакытта жирлек Башкарма комитеты түбәндәгеләрне тапшыра:

- 1) жирлек Советының бюджет үтәлеше түрүндагы карары проекты;
- 2) резерв фонды ассигнованиеләренең үтәлеше түрүнда хисап;
- 3) бюджет кредитлары бирү һәм аларны каплау түрүнда хисап;
- 4) эчке бурычның торышы түрүнда хисап;
- 5) аңлатма язы;
- 6) бюджет законнарында каралган башка документлар һәм материаллар.

3. Жирлек Советы контроль-ревизия комиссиясе төзегәннән соң жирлек бюджетының үтәлеше түрүндагы хисапны карый.

Авыл жирлеге Советы бюджет үтәлеше түрүндагы еллык хисапны карау

нәтижәләре буенча бюджет үтәлеше турындағы каарны раслау яисә кире кагу турында каар кабул итә.

Жирлек Советы бюджет үтәлеше турында каар кире кагылган очракта, ул курсәткечләрне дөрес чагылдырмай яисә тулысынча кире кагу фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокка кабат тапшыру өчен кайта.

4. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисап жирлек Советына агымдагы елның 1 маеннан да соңға калмычка тапшырыла.

51 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында каар

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турындағы каар, керемнәрнен, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми құләмен курсәтеп, хисап финанс елзың бюджет үтәлеше турында хисап раслый.

2. Хисап финанс елзыңда жирлек бюджетының үтәлеше турындағы каарга карата аерым күшымталар белән түбәндәге курсәткечләр расланы:

1) бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре;

2) жирлек бюджеты акчаларының баш бүлүчеләре буенча бюджет чыгымнары;

3) бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;

4) бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

6 бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЬ

52 статья. Муниципаль контроль тәрләре

1. Муниципаль финанс контроле гавами норматив йөкләмәләрне һәм физик затларга муниципаль берәмлек бюджетыннан башка түләүләр буенча йөкләмәләрне үтәүне, шулай ук муниципаль контрактлар, бюджеттән акчалар бирү туринде шартнамәләр (килешүләр) шартларын үтәүне тәэммин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңғы финанс контроленә буленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле контроль-ревизия комиссиясенең (алга таба - тышкы муниципаль финанс контроле органы) контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле жирлек башкарма комитетының, жирлек бюджетын казначылык белән үтәүче органның контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Башлангыч контроль жирлек бюджетын үтәү процессында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм чикләү максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алдагы контроль аларны үтәүнен законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында жирлек бюджетын үтәү нәтижәләре буенча гамәлгә ашырыла.

53 статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру объектлары һәм ысууллары

Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру объектлары һәм ысууллары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

**54 статья. Тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча
Контроль-ревизия комиссиясе вәкаләтләре**

1. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча контроль-ревизия комиссиясенең вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контролль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә билгеләнә.

**55 статья. Эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча эчке
муниципаль финанс контроле органнары вәкаләтләре**

1. Эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча эчке муниципаль финанс контроле органнарының вәкаләтләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

бюджет хокук мәнәсәбәтләрен жайга сала торган, шул исәптән муниципаль учреждениеләрнең бухгалтерлық исәбен алуга һәм бухгалтерлык (финанс) хисаплылыгын төзүгә һәм тапшыруга таләпләр билгели торган хокукый актлар нигезләмәләренең үтәлешен тикшереп тору;

Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга гавами норматив йөкләмәләр һәм башка түләүләр буенча йөкләмәләр, муниципаль мәлкәт белән идарә иткәндә һәм (яисә) аннан файдаланганда жирлек бюджеты керемнәрен булдыру һәм чыгымнарын гамәлгә ашыру, шулай ук тиешле бюджеттан, муниципаль контрактлардан акчалар бирү турында шартнамәләр (килешүләр) шартларын үтәүне тикшереп тору;

бюджеттән акчалар бирү турындагы шартнамәләрне (килешүләрне) үтәү максатларында төзелгән шартнамәләрнең (килешүләрнен) шартларын, шулай ук әлеге Кодекста каралган очракларда муниципаль контрактларны үтәү максатларында төзелгән шартнамәләрнең (килешүләрнен) шартларын тикшереп тору;

бюджет акчаларын (бюджеттән бирелгән акчаларны) бирү һәм (яисә) файдалану нәтижәләре турындагы хисапларның, шул исәптән муниципаль программаларны, биремнәрне башкару (муниципаль) турындагы хисапларны, акчаларны бюджеттән бирү курсәткечләренең курсәткечләренә ирешү турындагы хисапларның, хисапларның дөреслеген тикшереп тору;

сатып алулар өлкәсендә муниципаль ихтияжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнарында каралган контроль.

2. Эчке муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан эчке муниципаль финанс контроле вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда:

ревизияләр һәм тикшерүләр үткәрелә;

контроль объектларына актлар, бәяләмәләр, күзаллаулар һәм (яисә) курсәтмәләр жибәрелә;

финанс органнарына мәжбүриләүнең бюджет чараларын куллану турында хәбәрнамә жибәрелә;

административ хокук бозулар турындагы законнарда билгеләнгән тәртиптә административ хокук бозулар турында эшләр башкару гамәлгә ашырыла;

ревизияләр һәм тикшерүләр үткәру өчен кирәkle эксперталар үткәру (оештырыла);

эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру өчен кирәkle мәгълүмат, мәгълүмат технологияләре һәм мәгълүматны яклау турындагы Россия Федерациясе законнары, закон белән саклана торган башка сер турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат

системаларына даими кереп йөрү мөмкинлөгө барлықка килә;

Россия Федерациясе Граждан кодексы нигезендә муниципаль ихтыяжларны гамәлгә яраксыз дип тәэмін итү өчен товарларны, эшләрне, хезмәт күрсәтуләрне сатып алуларны тану турындагы дәгъвалар судка жибәрелә.

3. Эчке муниципаль финанс контроле органнарының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибе жирле администрацияләрнен муниципаль хокукий актлары, шулай ук эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру стандартлары белән билгеләнә.

Эчке муниципаль финанс контроле органнарының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибендә ревизияләр һәм тикшерүләр үткәру нигезләре һәм тәртибе, шул исәптән эчке муниципаль финанс контроле органнары вазыйфаи затларының аларны уздыру турында, аларны үткәру вакыты турында каарлар кабул итәргә вәкаләтле вазыйфаи затлар исемлеге, эчке муниципаль финанс контроле органнарының вазыйфаи затларының хокуклары һәм бурычлары, контроль объектларының (аларның вазыйфаи затларының) хокуклары һәм бурычлары, шул исәптән эчке муниципаль финанс контроле органнары вазыйфаи затлары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган ревизияләрне һәм тикшеренүләрне оештыру-техник тәэмін итү буенча да булырга тиеш.

Эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру стандартлары жирле администрацияләрнен муниципаль хокукий актларында билгеләнгән эчке муниципаль финанс контроле органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибе нигезендә жирле үзидарә органы тарафыннан раслана.

56. Мәжбүриләүнен бюджет чарапарын куллану вәкаләтләре

1. Жирлек башкарма комитеты күрсәтелгән каарларны үзгәртү (гамәлдән чыгару) турында каар касас Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән очракларда һәм тәртиптә мәжбүриләү бюджет чарапарын кулланудан баш тарту турында каар кабул итә, шулай ук мәжбүриләүнен бюджет чарапарын куллану турында каар күчермәләрен, күрсәтелгән каарларны муниципаль финанс контроле органына һәм мәжбүри булуның бюджет чарапарын куллану турындагы каарларда күрсәтелгән контроль объектларына үзгәртү (баш тарту) турында каар жибәрә.

2. Мәжбүриләүнен бюджет чарапарын куллану турындагы каарда бюджет бозуы турында мәгълүмат булырга тиеш, ул мәжбүр итү чарапарын куллану турында хәбәрнамәдә, бюджет бозучы контроль объектында, бюджет дәрәҗәсендә мәжбүр итү һәм аны үтәү срокларында күрсәтелгән.

3. Мәжбүриләүнен бюджет чарапарын куллану турында каар кабул итү максатларында жирлек башкарма комитеты муниципаль финанс контроле органына мәжбүр булуның бюджет чарапарын куллану турында хәбәрнамәдә булган белешмәләрне төгәлләштерү турында гарызнамә жибәрергә хокуклы, аны алганнан соң 30 календарь көн дәвамында.

4. Жирлек башкарма комитеты әлеге каарны кабул итүнен бюджет чарапарын куллану турында каар, күрсәтелгән каарны үзгәртү (гамәлдән чыгару) турында каарны кабул итүнен бюджет чарапарын куллану турындагы каарларны, күрсәтелгән каарларны үзгәртү (гамәлдән чыгару) турындагы каарларны үтәү тәртибендә билгеләнгән тәртиптә башкара.